

© הלכות עבודה זרה - נוסח מדויק ביותר. מתוך משנה תורה - מהדורת המופת בכרך אחד עם מפתחות, בהוצאת מפעל משנה תורה, www.mishnetorah.com. מוקדש ללומדי הדף היומי בפורטל הדף היומי. 077-4167003.

הלכות עבודה זרה וחוקות הגויים - הם מההלכות שעברו עריכה קשה ביותר בידי הצנזורה הנוצרית. השם הנפוץ "הלכות עבודת כוכבים ומזלות" שאינו נמצא בכתבי היד אפילו פעם אחת, מטרתו להפוך את ההלכות המתוארות לבלתי רלוונטיות כלפי הנוצרים. כך גם נוצר ביטוי חדש - "מומר", במקום "משומד", כאילו יהודי יכול להמיר את זהותו. וכך גם נמחק כל אזכור של ישו (במקור: ישוע, שם רשעים ירקב). הנוסח שלפניכם הוא הנוסח המדויק ביותר, לפי שעה, עד שיימצא הספר המקורי של הרמב"ם, והוא מבוסס על מהדורת כ"י תימן ועל כ"י אוקספורד שעליו חתם הרמב"ם "הוגה מספרי". עוד על המהדורה תוכלו לקרוא באתר הספר.

מפעל משנה תורה כמפעל מתנדבים שם לו למטרה להגיש שכל אחד ואחד יוכל להכיר את התורה שבעל פה כולה, באופן המקיף ביותר ובצורה המתומצתת והמסודרת למופת כפי שהביאה הרמב"ם לביטוי בספרו המופתי "משנה תורה". וכך יעמוד לפני הלומד בניין עקבי, תשתיתי, תמציתי, תורה שהוא זוכר וחי, תורה שהוא שואף למימושה השלם ולא רק לשאת ולתת בה, תורה מקיפה הנוגעת בכל פינות החיים ומשפעת על חייו ומעצבת את תובנותיו. מפעל משנה תורה לשחזור הנוסח עוסק גם בביאור משנה תורה, ועד כה יצאו לאור במסגרת זו ספרי המדע, אהבה, זמנים, משפטים ושופטים.

ללומדים את הדף היומי מוצע בזאת לסכם כל לימוד במשנה תורה על פי ההפניות שבי"עין משפט נר מצוה". אנו מאחלים לכם הצלחה בלימודכם.

הַלְכוֹת עֲבוּדָה זָרָה וְחֻקּוֹת הַגּוֹיִים

◀

יֵשׁ בְּכָלֶיךָ אַחַת וְחֻמְשֵׁים מִצְוֹת, שְׁתֵּי מִצְוֹת עֲשֵׂה וְחֲשֵׁה וְאַרְבָּעִים מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְזֶה הוּא פְּרָטֵן:
 (א) שְׁלֹא לִפְנוֹת אַחַר עֲבוּדָה זָרָה. (ב) שְׁלֹא לְתוֹר אַחַר הִרְהוּר הַלֵּב וְרֵאשִׁית הָעֵינַיִם. (ג) שְׁלֹא לְגַדֵּף. (ד) שְׁלֹא יַעֲבֹד אוֹתָהּ כְּדֶרֶךְ עֲבוּדָתָהּ. (ה) שְׁלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה לָּהּ. (ו) שְׁלֹא לַעֲשׂוֹת פֶּסֶל לַעֲשׂוֹת פֶּסֶל אֶפְלוּ לְאַחֲרִים. (ח) שְׁלֹא לַעֲשׂוֹת צוּרוֹת אֶפְלוּ לְנוֹאֵי. (ט) שְׁלֹא לְהִדִּיחַ אַחֲרִים אַחֲרֶיהָ. (י) לְשַׂרְף עֵיר הַנִּדְחָת. (יא) שְׁלֹא לְבַנוֹתָהּ. (יב) שְׁלֹא לְהַנּוֹת מִכָּל מְמוֹנָהּ. (יג) שְׁלֹא לְהִסִּית יְחִיד לְעִבְדָּהּ. (יד) שְׁלֹא לְאַהֲבַת הַמִּסִּית. (טו) שְׁלֹא לַעֲזֹב שְׁנֵאתָו. (יו) שְׁלֹא לְהַצִּילוֹ. (יז) שְׁלֹא לְלַמֵּד עֲלֵיו זְכוֹת. (יח) שְׁלֹא יִמְנַע מִלְלַמֵּד עֲלֵיו חוֹבָהּ. (יט) שְׁלֹא לְהִתְנַבֵּא בְשֵׁמָהּ. (כ) שְׁלֹא לְשַׁמַּע מִן הַמִּתְנַבֵּא בְשֵׁמָהּ. (כא) שְׁלֹא לְהִתְנַבֵּא בְּשֵׁקֶר, וְאֶפְלוּ בְּשֵׁם יי. (כב) שְׁלֹא לְגוֹר מְהִרְיַגַת נְבִיא שֶׁקֶר. (כג) שְׁלֹא לְשַׁבַּע בְּשֵׁם עֲבוּדָה זָרָה. (כד) שְׁלֹא לַעֲשׂוֹת אוֹב. (כה) שְׁלֹא לַעֲשׂוֹת יְדְעוֹנֵי. (כו) שְׁלֹא לְהַעֲבִיר לְמַלְךְ. (כז) שְׁלֹא לְהִקִּים מִצְבֵּה. (כח) שְׁלֹא לְהַשְׁתַּחֲוֹת עַל אֶבֶן מְשִׁפִּית. (כט) שְׁלֹא לְטַע אֲשֶׁרָהּ. (ל) לְאַבֵּד עֲבוּדָה זָרָה וְכָל הַנִּעֲשֶׂה בְּשִׁבְלָהּ. (לא) שְׁלֹא לְהַנּוֹת בְּעֲבוּדָה זָרָה וּבְכָל מְשִׁשֶׁיהָ. (לב) שְׁלֹא לְהַנּוֹת בְּצִפּוּיֵי נֶעֱבֵד. (לג) שְׁלֹא לְכַרֵּת בְּרִית לְעוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה. (לד) שְׁלֹא לְחַן עֲלִיהֶן. (לה) שְׁלֹא יִשְׁבוּ בְּאַרְצָנָהּ. (לו) שְׁלֹא לְהַדְמוֹת בְּמִנְהַגוֹתֶיהָ וּבְמַלְכוּשָׁהּ. (לז) שְׁלֹא לְנַחֵשׁ. (לח) שְׁלֹא לְקַסֵּם. (לט) שְׁלֹא לְעוֹנֵן. (מ) שְׁלֹא לְחַבֵּר חֶבֶר. (מא) שְׁלֹא לְדַרֵּשׁ אֶל הַמֵּתִים. (מב) שְׁלֹא לְשַׁאֵל בְּאוֹב. (מג) שְׁלֹא לְשַׁאֵל בְּיְדְעוֹנֵי. (מד) שְׁלֹא לְכַשֵּׁף. (מה) שְׁלֹא לְהַקִּיף פֶּאת רֹאשׁ. (מו) שְׁלֹא לְהַשְׁחִית פֶּאת זָקֵן. (מז) שְׁלֹא יַעֲדֶה אִישׁ עַדֵי אִשָּׁה. (מח) שְׁלֹא תַעֲדָה אִשָּׁה עַדֵי אִישׁ. (מט) שְׁלֹא לְכַתֵּב קַעֲקַע. (נ) שְׁלֹא לְהַתְגַּדֵּד. (נא) שְׁלֹא לַעֲשׂוֹת קְרָחָה עַל מַת.

וּבְאוֹר כָּל הַמִּצְוֹת הָאֵלוּ בְּפָרְקִים אֵלוּ.

פָּרֵק רֵאשׁוֹן

התפתחות ע"ז ודרך האמת

א בימי אָנוּשׁ טַעוּ בְּנֵי הָאָדָם טְעוֹת גְּדוֹלָה, וְנִבְעָרָה עֲצַת חַכְמֵי אוֹתוֹ הַדּוֹר, וְאָנוּשׁ עֲצָמוֹ מִן הַטּוֹעִים. זֶוּ הִיִּתָּה

ומתושלח ונתן ושם ונבחר. ועל דרך זה הנה העולם מתגלגל והולך, עד שנולד צמודו שלעולם, שהוא אברהם אבינו עליו השלום.

ג כיון שנגמל איתן זה, התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן, ולחשב ביום ובלילה, והנה תמה, היאך אפשר שיהיה הגלגל הזה נהוג תמיד ולא יהיה לו מנהיג, ומי יסבב אותו, לפי שאי אפשר שיסבב את עצמו. ולא היה לו לא מלמד ולא מודיע דבר, אלא משקע באור פשדים בין עובדי עבודה זרה הטפשים.

ואביו ואמו וכל העם עובדין עבודה זרה, והוא היה עובד עמהם, ולבו משוטט ומבין, עד שהשיג דרך האמת והבין קו הצדק מדעתו הנכונה, וידע שיש שם אלוה אחד, והוא מנהיג הגלגל, והוא ברא הכל, ואין בכל הנמצא אלוה חוץ ממנו.

וידע שכל העם טועים, ודבר שגורם להם לטעות - זה שעובדים את הפוכים ואת הצורות עד שאבד האמת מדעתם. וכן ארבעים שנה הכיר אברהם את בוראו.

כיון שהכיר וידע, התחיל להשיב תשובות על בני אור פשדים ולערף דין עמהם, ולומר ש'אין זו הדרך האמת שאתם הולכים בה'. ושב את הצלמים, והתחיל להודיע לעם שאין ראוי לעבד אלא לאלוה העולם, ולו ראוי להשתחוות ולהקריב ולנסוף, כדי שיפירוהו כל הכרואים הבאים. וראוי לאבד ולשבר כל הצורות, כדי שלא יטעו בהן כל העם כמו אלו שהם מדמים שאין שם אלוה אלא אלו.

כיון שגבר עליהם בראיותיו, בקש המלך להרגו; נעשה לו נס, ויצא לחרון, והתחיל לעמד ולקרוא בקול גדול לכל העם ולהודיעם שיש אלוה אחד לכל העולם, ולו ראוי לעבד. והנה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה, עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא, שגאמר: "ויקרא שם בשם יי אל עולם" (בראשית טו, יג).

וכיון שהיו העם מתקבצין לו ושואלין לו על דבריו - הנה מודיע לכל אחד ואחד לפי דעתו עד שימזירוהו לדרך האמת, עד שנתקבצו אליו אלפים ורובות, והם אנשי בית אברהם. ושתל בלפס העקר הגדול הזה, וחבר בו ספרים, והודיעו ליצחק בנו. וישב יצחק מלמד ומחזיר. ויצחק הודיעו ליצחק, ומנהו ללמד, וישב מלמד ומחזיר כל הנלוים אליו.

ויצקב אבינו למד בניו כלם, והבדיל לוי, ומנהו ראש, והושיבו בשיבה ללמד דרך יי ולשמר מצוות אברהם. וצנה את בניו שלא יפסיקו מבני לוי ממנה אחר ממנה, כדי שלא ישתפח הלמוד.

והנה הדבר הולך ומתגבר בבני יצקב ובנלוים עליהם, ונעשית בעולם אמה שהיא יודעת את יי. עד שארכו

טעותם: אמרו: הואיל והאל ברא פוכים אלו וגלגלים אלו להנהיג את העולם ונתנם במרום, וחלק להם כבוד, והן שמשין המשמשין לפניו - ראויין הם לשבחם ולפאדם ולחלק להם כבוד. וזהו רצון האל ברוך הוא, לגדל ולכבד מי שגדלו וכבודו, כמו שהמלך רוצה לכבד עבדיו והעומדים לפניו, וזה הוא כבודו של המלך.

כיון שעלה דבר זה על לפס, התחילו לבנות לפוכים היכלות, ולהקריב להן קרבנות, ולשבחם ולפאדם בדברים, ולהשתחוות למום, כדי להשיג רצון הבורא בדעתם הרעה. וזה היה עקר עבודה זרה.

וכך הם אומרים עובדיה היודעים עקרה; לא שהן אומרים שאין שם אלוה אלא פוכב זה. הוא שימנהו אומר: "מי לא יראך מלך הגוים פי לך יאמה, פי ככל חקמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך. ובאחת יבערו ויכסלו - מסור הכלים עין הוא" (ירמיה י, ח-י). כלומר: הכל יודעים שאמה הוא האל לכבודך, אכל טעותם וכסילותם - שמדמים שזה ההכל רצונך הוא.

ב ואתר שארכו הימים, עמדו בכני האדם נביאי שקר, ואמרו שהאל צוה להם ואמר להם 'עבדו כוכב פלוני', או 'כל הפוכים', והקריבו לו ונסכו לו כף וכו', ובנו לו היכל, ועשו צורתו כדי להשתחוות לה כל העם, הנשים והקטנים ושאר עם הארץ. ומודיע להם צורה שבה מלבו, ואומר: זו היא צורת הכוכב הפלוני שהודיעוהו בנבואתו.

והתחילו על דרך זה לעשות צורות בהיכלות, ותחת האילנות, ובראשי ההרים, ועל הגבעות. ומתקבצין ומשתחוים להם, ואומרים לכל העם שזו הצורה מטיבה ומרעה, וראוי לעבדה וליראה ממנה. והכומרין אומרים להם ש'בעבודה זו תרבו ותצליחו', ו'עשו כף וכו', ו'אל תעשו כף וכו'.

והתחילו כוכבים אחרים לעמד ולומר שהכוכב עצמו או הגלגל עצמו או המלאך דבר עמהם ואמר להם 'עבדוני ככף וכו' והודיע להם דרך עבודתו, ו'עשו כף', ו'אל תעשו כף'. ופשט דבר זה בכל העולם - לעבד את הצורות בעבודות משנות זו מזו, ולהקריב להן ולהשתחוות.

וכיון שארכו הימים, נשתקע השם הנכבד והנורא מפי כל היקום ומדעתם, ולא הפירוהו. ונמצאו כל עם הארץ והנשים והקטנים אינם יודעים אלא הצורה שלעין ואבן וההיכל שלבנון שנתחנכו מקטנותם להשתחוות להן ולעבדן ולהשבע בשמן.

והחכמים שהיו בהם, כגון הכומרים וכיוצא בהן, מדמין שאין שם אלוה אלא הפוכים והגלגלים שנעשו הצורות האלו בגלגלם ולדמותן. אכל צור העולמים - לא היה שם מפירו ולא יודעו אלא יחידים בעולם, כגון חנוך

עבודה זרה כמותן, חוץ משבט לוי, שעמד במצות אבות. ורובן שלכל הנביאים, ושלחו. כיון שנתנבא משה רבנו, וכתר יי בישראל לנחלה - הכתירן במצוות, והודיען דרך עבודתו, ומה יהיה משפט עבודה זרה וכל הטועין אחריה.

הימים לישראל במצרים, וחרו ללמד מעשיהן ולעבד ומעולם לא עבד שבת לוי עבודה זרה. וכמעט קט היה, והעקר ששתל אברהם נעקר, וחרוין בני יעקב לטעות העמים והעיתים. ומאהבת יי אוננו ומשמרו את השבועה לאברהם אבינו - עשה משה רבנו

פרק שני

מחשבות כפירה והמגדף

כיווד הבורא: שמה הוא שמה אינו, מה למעלה מה למטה, מה לפניו מה לאחור, ופעמים בנבואה: שמה היא אמת שמה אינה, ופעמים בתורה: שמה היא מן השמים שמה אינה. ואינו יודע המדות שידון בהן עד שידע האמת על בריו, ונמצא יוצא לידי מינות.

על ענין זה הזכירה תורה, ונאמר בה: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם" (במדבר 10,10). כלומר: לא ימשך כל אחד מכם אחר דעתו הקצרה, וידמה שמחשבתו משגת האמת. כך אמרו חכמים: "אחרי לבבכם" - זו מינות; "ואחרי עיניכם" - זו זנות. ולא זו - אף על פי שהוא גורם לאדם לטרוף מן העולם הבא, אין בו מלקות.

ד מצות עבודה זרה - כנגד כל המצוות בלן היא, שנאמר: "וכי תשגו ולא תעשו את כל המצוות..." (שם 10,13), ומפי השמועה למדו שבעבודה זרה הפתוי מדבר. הא למדת שכל המורה בעבודה זרה - כפר בכל התורה כלה ובכל הנביאים ובכל מה שנגטו הנביאים מאדם ועד סוף העולם, שנאמר: "מן היום אשר צוה יי והלאה לדורתיכם" (שם 10,13); וכל הכופר בעבודה זרה - מורה בכל התורה כלה, והיא עקר כל המצוות בלן.

ה ישראל שעבד עבודה זרה - הרי הוא כגוי לכל דבר, ואינו בישראל שעבד על עברה שיש בה סקילה. ומשמד לעבודה זרה - הרי הוא משמד לכל התורה כלה.

וכן המינים מישראל - אינן בישראל לדבר מן הדברים, ואין מקבלים אותם בתשובה לעולם, שנאמר: "כל באיה לא ישובו, ולא ישיגו ארחות חיים" (משלי ב,10). והמינים הם התרים אחר מחשבות לבם בסכלות בדברים שאמרנו, עד שנמצאו עוברים על גופי תורה להקעים בשאט בנפש ביד רמה, ואומרים שאין בזה עוון. ואסור לספר עמהן ולהשיב עליהן תשובה כלל, שנאמר: "ואל תקרב אל פתח ביתה" (שם ה,1). ומחשבת מין - לעבודה זרה.

ו כל המורה בעבודה זרה שהיא אמת, אף על פי שלא עבדה - הרי זה מתרף ומגדף את השם הנקבד והנורא. ואחד העובד עבודה זרה ואחד המגדף את השם, שנאמר: "והנפש אשר תעשה ביד רמה מן האזרח ומן

א עקר הצווי בעבודה זרה - שלא לעבד אחד מכל הבוראים: לא מלאך, ולא גלגל, ולא כוכב, ולא אחד מארבע היסודות, ולא אחד מכל הנבראים מהם. ואף על פי שהעובד יודע שיי הוא האלהים, והוא עובד הנברא הזה על דרך שעבד אנוש ואנשי דורו תחלה - הרי זה עובד עבודה זרה.

וענין זה - הוא שהזכירה תורה עליו ואמרה: "ויפן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים... אשר חלק יי אלהיה אתם לכל העמים..." (דברים ד,10). כלומר: שמה תשוט בעין לבד, ותראה שאלו הן המנהיגים את העולם, והם שחלק יי אותם לכל העולם להיותן חיים והווים ונפסדים כמנהגו שלעולם, ותאמר שראוי להשתחוות להן ולעבדן. ובענין זה צוה ואמר: "השמרו לכם פן יפתה לבבכם" (שם יא,16), כלומר שלא תטעו בהרהור הלב לעבד אלו, להיותן סוסור ביניכם ובין הבורא.

ב ספרים רבים חברו עובדי עבודה זרה בעבודתה: היא עקר עבודתה, ומה משפטיה ומעשיה. צונו הקדוש ברוך הוא שלא לקרות באותן הספרים כלל, ולא נהרהר בה ולא בדבר מדבריה. ואפלו להסתפל בדמות הצורה אסור, שנאמר: "אל תפנו אל האילים" (ויקרא יט,17). ובענין זה נאמר: "ויפן תדורש לאלהיהם לאמר איכה יעבדו" (דברים יב,1). שלא תשאל על דרך עבודתה היא היא, ואף על פי שאין אמה עובד, שדבר זה גורם לה הפנות אחריה ולעשות כמו שהן עושין, שנאמר: "ואעשה כן גם אני" (שם 10). וכל הלאוין האלו בענין אחד הן, והוא שלא יפנה אחר עבודה זרה. וכל הנפנה אחריה בדרך שהוא עושה בו מעשה - הרי זה לוקה.

ולא עבודה זרה בלבד הוא שאסור להפנות אחריה במחשבה, אלא כל מחשבה שגורמת לו לאדם לעקר עקר מעקרי התורה - מזוהרים אנו שלא להעלותה על לבנו, ולא נסית דעתנו לקח ונחשב ונמשך אחר הרהורי הלב, מפני שדעתו שלאדם קצרה, ולא כל הדעות יכולות להשיג האמת על בריו; ואם ימשך כל אדם אחר מחשבות לבו - נמצא מתריב את העולם לפי קצר דעתו.

כיצד? פעמים יתור אחר עבודה זרה, ופעמים יחשב

ואחד מהן לומר 'קִזָּה שְׁמַעְתִּי'.

ט מגדף שחזר בו בתוך כדי דבור - אינו כלום; אלא כיון שגדף בעדים - נסקל. מי שגדף את השם בשם עבודה זרה - קנאין פוגעין בו והורגין אותו; ואם לא הרגוהו קנאים, ויבא לבית דין - אינו נסקל, עד שיברר בשם מן השמות המיוחדים.

י כל השומע ברפת השם - חייב לקרע, ואפלו על ברפת הכנוי חייב לקרע; והוא שישמענה מישראל, ואחד השומע או השומע מן השומע. אבל השומע מן הגוי - אינו חייב לקרע. ולא קרעו אלקים ושכנא אלא מפני שרכשקה משמד היה.

כל העדים והדנינים סומכים את ידיהם אחד אחד על ראש המגדף, ואומרים לו 'דמך בראשך, שאתה גרמתי לך'. ואין בכל הרוגי בית דין מי שסומכים עליו אלא מגדף בלבד, שנאמר: 'וסמכו כל השמעים את ידיהם על ראשו' (ויקרא כד, טז).

הגר, את יי הוא מגדף" (במדבר טו, ט). לפיכך תולין עובד עבודה זרה כמו שתולין את המגדף, וישניהם נסקלין.

ומפני זה פלתי דין המגדף בהלכות עבודה זרה - שישניהם נסקלין בעקר הן. ואלו הן דיני המגדף:

אין המגדף חייב סקילה עד שיפרש את השם המיוחד שלארבע אותיות, שהוא אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, ויברר אותו בשם מן השמות שאינם נמחקין, שנאמר: "ונקב שם יי מות יומת" (ויקרא כד, טו) - על השם המיוחד חייב סקילה, ועל שאר הכנויים באזהרה; ויש מי שפרש שאינו חייב אלא על שם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ואני אומר שעל שניהם הוא נסקל.

ח אזהרה שלמגדף מנין? שנאמר: "אלהים לא תקלל" (שמות כב, טו). בכל יום ויום דנין את העדים בכנוי, 'יפה יוסי את יוסי'. נגמר הדין - מוציאין את כל האדם לחוץ, ושואלים את הגדול שבעדים, ואומרים לו 'אמר מה ששמעת בפרוש', והוא אומר. והדנינים עומדים על רגליהם, וקורעין, ולא מאחיזין. והעד השני אומר 'אף אני כמותו שמעתי'. ואם היו עדים רבים - צריך כל אחד

פרק שלישי

אופני ע"ז ועשיית צורות

א זכיחה מיוחדת, שעובדין בה לשם, וחייב הזוכח לאל אחר סקילה עליה, בין היתה דרך עבודתה בזכיחה או אינה בזכיחה, אף כל עבודה שהיא מיוחדת לשם, אם עבד בה לאל אחר, בין שהיתה דרך עבודתה בכך בין שאינה בכך - חייב עליה. לכך נאמר: "לא תשתחוה לאל אחר" (שם כז, טז).

ב זכיחה על השתחויה אפלו אין דרך עבודתו בכך. והוא הדין למקטר ומנסף. וזורק ומנסף - אחד הוא. ד ספת לה צואה או שנסף לה עביט שלמימי רגלים - חייב. שחט לה חגב - פטור, אלא אם כן היתה עבודתה בכך. וכן אם שחט לה בהמה מחסרת אבר - פטור, אלא אם כן היתה דרך עבודתה בכך.

ה עבודה זרה שעובדין אותה במקל: שבר מקל בפניה - חייב, ונאסרת; זרק מקל בפניה - חייב, ואינה נאסרת, שאין זריקת המקל כעין זריקת הדם, שהרי המקל כמות שהוא, והדם מתפזר. המקבל עליו אחד מפל מיני עבודה זרה באלוה - חייב סקילה; אפלו הגביה לבנה ואמר לה 'אלי אמה', וכל פיוצא בדבור זה - חייב; ואפלו חזר בו בתוך כדי דבור ואמר 'אין זה אלי' - אין חזירתו כלום, אלא נסקל. ה העובד עבודה זרה כדרכה, ואפלו עשה דרך בזיון - חייב. כיצד? הפוער עצמו לפעור כדי לבזותו או זרק אבן למרקוליס כדי לבזותו - הואיל ועבודתו בכך, חייב,

א כל העובד עבודה זרה ברצונו בזדון - חייב כרת; ואם היה שם עדים והתראה - נסקל; ואם עבד בשגגה - מביא חטאת קבועה.

ב עבודות הרבה קבעו עובדי עבודה זרה לכל צלם וצלם ולכל צורה וצורה, ועבודת זה אינה כעבודת זה. כגון פעור, שעבודתו שיפער אדם עצמו לו; ומרקוליס, שעבודתו שיזרק לו אבנים או יסקל* מלפניו אבנים. והרבה עבודות כגון אלו תקנו לשאר צלמים.

ג לפיכך הפוער עצמו למרקוליס או שיזרק אבן לפעור - פטור, עד שיפער אותו דרך עבודתו, שנאמר: "איכה יעבדו הגוים האלה את אלהיהם, ואעשה כן גם אני" (דברים יב, ט). ומפני זה הענין צריכין בית דין לידיע דרכי העבודות, שאין סקלין עובד עבודה זו עד שידיע שזו היא דרך עבודתה. ג ואזהרה שלעבודות אלו וכיוצא בהן, הוא שכתוב: "ולא תעבדם" (שמות כד, כג, דברים ה, ח).

ד כמה דברים אמורים? בשאר עבודות חוץ ממשפתחו וזובח ומקטר ומנסף. אבל העובד באחת מארבע עבודות אלו לא אחד מפל מיני עבודה זרה - חייב, ואף על פי שאין דרך עבודתו בכך. כיצד? הרי שנסף לפעור או שזבח למרקוליס - חייב, שנאמר: "זבח לאלהים יחרם" (שמות כב, יט).

ז זכיחה בכלל עבודות היתה, ולמה יצאת? לומר לך: מה

.....
א ויסקל. א': ויסקל.

ומביא קרבן על שגגתו.

ו העובד עבודה זרה מאהבה, כגון שחשק בעבודה זו מפני מלאכתה שהיתה נאה ביותר, או שעבדה מיראתו לה שמה תרע לו, כמו שהן מדמים עובדיה שהיא מטיבה ומרעה: אם קבלה עליו באלוה - תיב סקילה; ואם עבדה דרך עבודתה או באחת מארבע עבודות, מאהבה או מיראה - פטור.

המגנף עבודה זרה והמנשק לה, והמכבד והמרבין לפניה, והמרחיץ לה והסוף, והמלביש והמנעיל, וכל פיוצא בדברי כבוד האלו - עובר בלא תעשה, שנגאמר: "ולא תעבדם" (שמות כ, ד; כג, כד; דברים ה, ח), ודברים אלו בכלל עבודה זרה; ואף על פי כן אינו לוקה על אחת מהן, לפי שאינו בפרוש. ואם היתה דרך עבודתה באחד מכל הדברים האלו, ועשהו לעבדה - חייב.

ז ישוב לו קוץ כרגלו בפני עבודה זרה - לא ישח ויטלנו, מפני שנגארה כמשתמנה לה. נתפזרו לו מעות בפניה - לא ישח ויטלם, מפני שנגארה כמשתמנה לה, אלא ישוב ואחר כך ישל. ח פרוצופות המקלחות מים בפני עבודה זרה - לא יניח פיו על פיהן וישתה, מפני שנגארה כמנשק לעבודה זרה.

ט העושה עבודה זרה לעצמו - אף על פי שלא עשהו בידו ואף על פי שלא עבדה, לוקה, שנגאמר: "לא תעשה לך פסל וכל תמונה" (שמות כ, ב). וכן העושה עבודה זרה בידו לאחרים, אפלו עשה אותה לגוי - לוקה, שנגאמר:

"ואלהי מסכה לא תעשו לכם" (ויקרא יט, ד). לפיכך העושה עבודה זרה בידו לעצמו - לוקה שתיים. י אסור לעשות צורות לנואי ואף על פי שאינה עבודה זרה, שנגאמר: "לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב" (שמות כ, יט), כלומר צורות שלקסף ושלזהב שהן לנואי, כדי שלא יטעו בהן הטועים וידמו שהם לעבודה זרה. ואין אסור לצור לנואי אלא צורת האדם בלבד.

לפיכך אין צרין לא בעץ ולא בסיד ולא באבן צורת האדם; והוא שתהא הצורה בולטת, כגון הציור והפיור שבטראקלין וכיוצא בהן. ואם צר - לוקה. אבל אם היתה הצורה משקעת או צורה שלסמנין, כגון הצורות שעל גבי הלווחות והטבאליות או צורות שרוקמין באריג - הרי אלו מתרות.

יא טבעת שיש עליה חותם שהוא צורת אדם: אם היתה הצורה בולטת - אסור להניחה, ומתיר לחתם בה; ואם היתה הצורה שוקעת - מתיר להניחה, ואסור לחתם בה, מפני שהחתם תעשה בו הצורה בולטת.

וכן אסור לצור דמויות חמה ולבנה, כוכבים ומזלות ומלאכים, שנגאמר: "לא תעשון אתי" (דב, י) - לא תעשון כדמות שמשיין המשמשין לפני במרום, ואפלו על הלוח. צורות הבהמות ושאר נפש חיה חוץ מן האדם, וצורות אילנות ודשאים וכיוצא בהן - מתיר לצור אותם, ואפלו היתה הצורה בולטת.

פרק רביעי

עיר הנדחת

א פחידי עיר מישראל - הרי אלו נסקלין, אף על פי שלא עבדו עבודה זרה, אלא הדיחו את יושבי עירם עד שעבדו אותה. ואנשי העיר המדחין נהרגין בסיף, והוא שעבדו עבודה זרה או שקבלוה עליהם באלוה. ואז הרה למדיח מנן? תלמוד לומר: "לא ישמע על פיך" (שמות כ, יג).

ב אין העיר נעשית עיר הנדחת, עד שיהיו מדיחיה שנים או יתר על שנים, שנגאמר: "יצאו אנשים בני בליעל" (דברים יג, יח), ויהיו מדיחיה מאותו שבט ומאותה העיר, שנגאמר: "מקרבך ודיחו את ישבי עירם" (שם, יט) ועד שידיחו רבה, ויהיו המדחין ממאה ועד רבו שלשבט. אבל אם הדח רבו שלשבט - דנין אותה פחידיים, שנגאמר: "אנשי העיר" (שם יג, טז; ושם י, יב), לא כפר קטן ולא כפר גדול. וכל פחות ממאה - כפר; ורבו שלשבט - כפר גדול.

ד אין אחת מערי מקלט נעשית עיר הנדחת, שנגאמר: "באחת עריד" (שם יג, יא), ולא ירושלם נעשית עיר הנדחת, לפי שלא נתחלקה לשבטים. ואין עושין עיר הנדחת בספר, כדי שלא יכנסו גויים ויחריבו את ארץ ישראל. ואין בית דין אחד עושה שלש עירות הנדחות זו בצד זו; אבל אם היו מרחקות - עושה.

ה אין עושין עיר הנדחת עד שידיחוה מדיחיה בלשון רבים, ויאמרו להן 'גלף ונעבד' או 'גלף ונזבח' או 'גלף ונקטר' או 'גלף וננסף' או 'גלף ונשתמנה' או 'גלף ונקבל

א מדיחי עיר מישראל - הרי אלו נסקלין, אף על פי שלא עבדו עבודה זרה, אלא הדיחו את יושבי עירם עד שעבדו אותה. ואנשי העיר המדחין נהרגין בסיף, והוא שעבדו עבודה זרה או שקבלוה עליהם באלוה. ואז הרה למדיח מנן? תלמוד לומר: "לא ישמע על פיך" (שמות כ, יג).

ב אין העיר נעשית עיר הנדחת, עד שיהיו מדיחיה שנים או יתר על שנים, שנגאמר: "יצאו אנשים בני בליעל" (דברים יג, יח), ויהיו מדיחיה מאותו שבט ומאותה העיר, שנגאמר: "מקרבך ודיחו את ישבי עירם" (שם, יט) ועד שידיחו רבה, ויהיו המדחין ממאה ועד רבו שלשבט. אבל אם הדח רבו שלשבט - דנין אותה פחידיים, שנגאמר: "אנשי העיר" (שם יג, טז; ושם י, יב), לא כפר קטן ולא כפר גדול. וכל פחות ממאה - כפר; ורבו שלשבט - כפר גדול.

וכן אם הדיחוה נשים או קטנים, או שהדיחה יחיד, או שהדח מעוטה, או שהדחו מאליהן, או שהיו מדיחיה מחוצה לה - אין דנין בה דין עיר הנדחת, אלא הרי הן

שנאמר: "לא תבנה עוד" - לא תבנה מדינה כמות שהיתה.

ט שירה העוברת ממקום למקום, אם עברה בעיר הנדחת והדחה עמה: אם שהת שם שלשים יום - נהרגין בפיף, וממונם אבד; ואם לאו - הן בסקילה, וממונם ליורשיהן.

י נכסי אנשי מדינה אחרת שהיו מפקדין בתוכה - אף על פי שקבלו עליהן אחריות, אין נשרפין, אלא יחזרו לבצעליהן, שנאמר: "שללה" (סו), ולא שלל חבירתה. נכסי הרשעים שהדחו שהיו מפקדין במדינה אחרת: אם נקבצו עמה - נשרפין בכללה; ואם לאו - אין מאבדין אותן, אלא ינתנו ליורשיהן.

יא בהמה, חצייה שלעיר הנדחת וחצייה שלעיר אחרת, שהיתה בתוכה - הרי זו אסורה. ועסה שהיא בן - מתרת, לפי שאפשר לחלק העסה. יב בהמה שלעיר הנדחת שנשחטה - אסורה בהנאה, כשור הנסקל שנשחט.

שער הראש, בין שלאנשים בין שלנשים שבה - מתר בהנאה. אבל שלפאה נכרית - הרי הוא מכלל שללה, ואסור. יג פרות דקלים שבתוכה - מתרין, שנאמר: "תקבץ [...] ושרפת" (סו) - מי שאינו מחסר אלא קבוץ, יצאו פרות המחברין, שהן מחסרין תלישה וקבוץ ושרפה. והוא הדין לשער הראש, ואין צריך לומר האילנות עצמן שהן מתרות, והרי הן שליורשיהן.

ההקדשות שבתוכה - קדשי מזבח ימותי: "זבח רשעים תועבה" (משלי כא, כו); קדשי ביד הבית יפדו, ואחר כך שורפין אותן*, שנאמר: "שללה" (דברים יא, יז), ולא שלל שמים. יד הבכור והמעשר שבתוכה: תמימין - הרי הם קדשי מזבח, וימותי; ובצלי מומין - הרי הן בכלל "בהמתה" (סו, יא, יט), ונהרגין.

התרומות שבתוכה: אם הגיעו ליד כהן - ירקבו, מפני שהן נכסיו; ואם עדין הן ביד ישראל - ינתנו לכהן שלמדינה אחרת, מפני שהן נכסי שמים, וקדשתן קדשת הגוף. טו מעשר שני, וקסף מעשר שני, וכתבי הקודש שבתוכה - הרי אלו יגזו.

טז כל העושה דין בעיר הנדחת - הרי זה כמקריב עולה כליל, שנאמר: "כליל ליי אלהיך" (שם יא, יז). ולא עוד, אלא שמסלק חרון אף מישראל, שנאמר: "למען ישוב יי מחרון אפוי" (שם יא, יח); ומביא עליהם ברכה ורחמים, שנאמר: "ונתן לה רחמים ורחמך והרבהך" (סו).

באלוה', והם שומעים, ויכדו אותה דרך עבודתה או באמת מארבע עבודות או שקבלו אותה באלוה'.

עיר הנדחת שלא נתקיימו בה ובמדיניה כל התנאים האלו - היא עושים להן? מתרין ומעדין בכל אחד ואחד שעבר מהן עבודה זרה, וסוקלין אותן כיחידין, וממונן ליורשיהן.

ו והיאף דין עיר הנדחת? בזמן שתהא ראויה לעשות עיר הנדחת, בית דין הגדול שולחין ודורשין וחוקרין, עד שיצאו בראיה ברורה שהדחה כל העיר או רבה, ויחזרו לעבודה זרה.

אחר כך שולחין להן שני תלמידי חכמים להזהיר אותן ולהחזירן. אם חזרו ועשו תשובה - מוטב; ואם עמדו באולתן - בית דין מצוין לכל ישראל לעלות עליהן לצבא, והן צריין עליהן ועורכין עמהם מלחמה עד שתבקע העיר.

כשתבקע - מיד מרבין להם בתי דינין ודנים אותן. כל מי שבאו עליו שני עדים שעבר עבודה זרה אחר שהתרו בו - מפרישין אותו: אם נמצאו כל העובדים מעוטה - סוקלין אותן, ושאר העיר נצל; נמצאו רבה - מעלין אותן לבית דין הגדול וגומרין שם דינם, והורגין כל אלו שעברו בפיף. ומפין את כל נפש אדם אשר בה לפי חרב, טף ונשים, אם הדחה כלה; ואם נמצאו העובדים רבה - מכים את כל הטף והנשים שלעובדים לפי חרב.

ובין שהדחה כלה בין שהדחו רבה - סוקלין את מדיניה, ומקבצין כל שללה אל תוף רחובה. אין לה רחוב - עושין לה רחוב. הנה רחובה חוצה לה - בונין חומה חוץ ממנו עד שיפגס לתוכה, שנאמר: "אל תוף רחבה" (שם יא, יז). והורגין כל נפש תיה אשר בה, ושורפין את כל שללה עם המדינה באש. ושרפתה - מצות עשה, שנאמר: "ושרפת באש את העיר ואת כל שללה" (סו).

ז נכסי הצדיקים שבתוכה, והם שאר יושבי העיר שלא הדחו עם רבה - נשרפין בכלל שללה; הואיל וישבו שם, ממונן אבד. וכל הנהנה ממנה בכל שהוא - לוקה אחת, שנאמר: "ולא ידבק בידך מאומה מן החרם" (סו). ח ועיר הנדחת שהוזמו עליה - כל המתזיק בנכסיה, זכה, ומתר להנות בו, שהרי הוזמו. ולמה זכה בה? שכל אחד ואחד כבר הפקיר ממונו משעה שנגמר דינה.

ואינה נבנית לעולם, וכל הבונה אותה לוקה, שנאמר: "לא תבנה עוד" (סו). ומתר לעשותה גנות ופרדסים,

פרק חמישי

המסית ונביא השקר

א המסית אחד מישראל, בין איש בין אשה - הרי זה נסקל, אף על פי שלא עבד המוסת ולא המסית עבודה

זו המסית אחד מישראל, בין איש בין אשה - הרי זה נסקל, אף על פי שלא עבד המוסת ולא המסית עבודה

י אותן. קי: אותה.

אותו - נסקל; ואם לא עבדוהו - אף על פי שקבלו ממנו ואמרו לו 'היין', אינו נסקל. אבל אם הסית לעבודת איש אחר או לשאר מיני עבודה זרה - אם קבל ממנו ואמר 'היין, גלף ונעבד', אף על פי שעדין לא עבד, שניהם נסקלין, המסית והמוסת, שנגאמר: "לא תאבה [...] ולא תשמע" (שם י"ט), הא שמע ואבה - תיב.

ו נביא המתנבא בשם עבודה זרה כיצד? זה האומר 'אמרה לי עבודה זרה פלונית' או 'כוכב פלוני', 'שמענה לעשות כף וכף' או 'שלא לעשות כף וכף'. אפלו כן את התלכה לטמא את הטמא ולטהר את הטהור - אם התרו בו בפני שנים, הרי זה נחנק, שנגאמר: "ואשר ידבר בשם אלהים אחרים ומת הנביא ההוא" (שם י"ח), ואז הרה שלו מפלל שנגאמר: "ושם אלהים אחרים לא תזכירו" (שמות כ"ג).

ז ואסור לערוך דין ותשובה עם מתנבא בשם עבודה זרה, ואין שואלין ממנו אות ומופת, ואם עשה מעצמו - אין משגיחין עליו ואין מהרהרין בו. וכל המחשב באותות שלו שמא אמת הן - עבר בלא תעשה, שנגאמר: "לא תשמע אל דברי הנביא ההוא" (דברים י"ד).

וכן נביא השקר - מיתתו בחנק, אף על פי שנתנבא בשם יי, ולא הוסיף ולא גרע, שנגאמר: "אף הנביא אשר יזיד לדבר דבר בשמי, את אשר לא צויתיו לדבר, ואשר ידבר בשם אלהים אחרים - ומת הנביא ההוא" (שם י"ח).

ח אחד המתנבא מה שלא שמע במראה הנבואה, או מי ששמע דברי נביא חברו, ואמר שדבר זה לו נאמר, והוא נתנבא בו - הרי זה נביא שקר, ומיתתו בחנק.

ט כל המונע עצמו מהריגת נביא שקר מפני מעלתו, שהרי הוא הולך בדרך הנבואה - הרי זה עובר בלא תעשה, שנגאמר: "בזדון דברו הנביא, לא תגור ממנו" (שם י"ח). וכן המונע עצמו מללמד עליו חובה או הפחד וזרא מדבריו - הרי הוא בכלל "לא תגור ממנו". ואין דינין נביא השקר אלא בבית דין שלשבעים ואחד.

י הנודר בשם עבודה זרה, והנשבע בה - לוקה, שנגאמר: "ושם אלהים אחרים לא תזכירו" (שמות כ"ג). אחד הנשבע בה לעצמו ואחד הנשבע בה לגוי. ואסור להשביע לגוי ביראתו, ואפלו להזכיר שם עבודה זרה שלא דרך שבועה אסור, שנגאמר: "לא תזכירו". לא יאמר אדם לחברו 'שמר לי בצד עבודה זרה פלונית' וכיוצא בזה. וכל עבודה זרה הפתובה בכתבי הקדש - מתר להזכיר שמה, כגון פעור (במדבר כ"ג, ועוד) ובל (ישעיה מ"א, ונבו) (שם) ונד (שם ס"ה) וכיוצא בהן. ואסור לגרם לאחרים שיזכרו ושיקיימו בשם עבודה זרה. ואינו לוקה אלא הנודר בשמה והמקיים בשמה, והוא הנשבע בשמה.

או חידים - מיתתו בסקילה. ב המסית את רב אנשי העיר - הרי זה 'מדיח', ואינו נקרא 'מסית'. הנה זה שהדיח רב העיר נביא - מיתתו בסקילה. והנדיחים - הרי הן כחידים, ואינם כאנשי עיר הנדחת, עד שיהיו המדיחים שנים. ואחד האומר 'אמרה לי עבודה זרה: עבדוה'; או שאמר 'אמר לי הקדוש ברוך הוא: עבדו עבודה זרה' - הרי זה נביא שהדיח. ואם הדחו אתריו רב העיר - נסקל.

המסית שהסית, בין בלשון רבים בין בלשון יחיד - הרי זה נסקל. כיצד? האומר לחברו 'אעבד עבודה זרה', 'אלף ואעבד', 'גלף ונעבד' בעבודה פלונית שדרך אותה עבודה זרה להעבד בה; 'אזבח', 'אלף ואזבח', 'גלף ונזבח'; 'אקטר', 'אלף ואקטר', 'גלף ונקטר'; 'אנסף', 'אלף ואנסף', 'גלף וננסף'; 'אשפתנה', 'אלף ואשפתנה', 'גלף ונשפתנה' - הרי זה מסית.

הסית לשנים - הרי הן עדין, והן מביאין אותו לבית דין ומעידין עליו שפך אמו להן, וסוקלין אותו. ג ואין המסית צריך התראה. אמר לאחד - הוא אומר לו 'יש לי חברים רוצים בכך', ומערים עליו עד שיסית בפני שנים, כדי להרגו. אם לא רצה המסית להסית לשנים - מצוה להקמין לו. כל חבי מיתות שבתורה אין מכמנין עליהן, חוץ מזה.

כיצד מכמנין לו? המוסת מביא שנים, ומעמידן במקום אפל כדי שיראו המסית וישמעו דבריו ולא יראה אותם. והוא אומר למסית 'אמר מה שאמרתי לי ביחוד', והוא אומר לו. והמוסת משיבו 'היאך נניח את אלהינו שבשמים, ונגלף ונעבד את העצים ואת האבנים?': אם חזר בו או ששק - פטור; ואם אמר לו 'כך היא חוכתנו, וכך יפה לנו' - העומדים שם ברחוק מביאין אותו לבית דין וסוקלין אותו.

ד מצוה ביד המוסת להרגו, שנגאמר: "ידך תהיה בו כראשונה להמיתו" (דברים י"ג). ואסור למוסת לאהב את המסית, שנגאמר: "לא תאבה לו" (שם י"ט). ולפי שנגאמר בשו"א "עזב העזב עמו" (שמות כ"ח), יכול אהה עוזב לזה? תלמוד לומר: "ולא תשמע אליו" (דברים י"ט). ולפי שנגאמר "לא תעמד על דם רעך" (ויקרא י"ט), יכול אי אהה עומד על דמו שלזה? תלמוד לומר: "[ו]לא תחוס עינך" (דברים י"ט). ואסור למוסת ללמד עליו זכות, שנגאמר: "ולא תחמל" (שם). ואם ידע לו חובה - אינו רשאי לשתק ממנה, שנגאמר: "ולא תכסה עליו" (שם). ואז הרה להדיוט המסית מנין? שנגאמר: "וכל ישראל שמעו ויראו", ולא יוספו לעשות" (שם י"ב).

ה המסית אחרים לעבדו, ואמר להם 'עבדוני': אם עבדו

פרק ששי

אוב וידעוני, מולך, מצבה ואבן משכית

מפני שהן זרעו. אבל אם העביר אהיו או אחיותיו או אבותיו או שהעביר עצמו - פטור. העביר אחד מזרעו והוא? שן או שהיה סומא - פטור.

ו מצבה שאסרה תורה היא בנן שהיו הכל מתקבצין אצלה, ואפלו לעבד את יי, שכן היה דרך עבודה זרה, שנאמר: "ולא תקים לה מצבה אשר שגא יי אלהיך" (דברים 17:16). וכל המקים מצבה - לוקה.

וכן אכן משפית האמורה בתורה - אף על פי שהיא משתנה עליה לשם, לוקה, שנאמר: "ואכן משפית לא תתנו בארצכם להשתחות עליה" (ויקרא 17:10); מפני שכן היה דרך עבודה זרה, להניח אבן לפניה להשתחות עליה, לפיכך אין עושין כן ליי. ואינו לוקה עד שיפישט ידיו ורגליו על האבן ונמצא פלו מוטל עליה, שזו היא השתחוויה האמורה בתורה.

ז במה דברים אמורים? בשאר הארצות. אבל במקדש - מתר להשתחות ליי על האבנים, שנאמר: "לא תתנו בארצכם להשתחות עליה" - בארצכם אין אתם משתחווים על האבנים, אבל אתם משתחווים על האבנים המפצלות שבמקדש.

ומפני זה נהגו כל ישראל להציע מחצלות בכתבי כנסיות הרצופות באבנים, או מיני קש ותבן, להבדיל בין פניהם ובין האבנים. ואם לא מצא דבר מבדיל בינו ובין האבן - הולך למקום אחר ומשתחנה, או שוחה על צדו ומטה, כדי שלא ירביק פניו באבן.

ח המשתחנה ליי על האבנים המפצלות בלא פשוט ידים ורגלים - אינו לוקה, אבל מפין אותו מפת מרדות. אבל לעבודה זרה: אחת השתחוויה בפשוט ידים ורגלים או השתחוויה בלא פשוט ידים ורגלים, משעה שיקבל פניו בקרקע לה - נסקל.

ט הנוטע אילן אצל המזבח או בכל העזרה, בין אילן סרק בין אילן מאכל - אף על פי שעשה אותו נואי למקדש ויפי לו, הרי זה לוקה, שנאמר: "לא תטע לה אשרה כל עץ אצל מזבח יי אלהיך אשר תעשה לה" (דברים 17:16). מפני שזה היה דרך עבודה זרה: נוטעין אילנות בצד מזבח שלה, כדי שיתקבצו שם העם.

י ואסור לעשות אכסדראות שלעץ במקדש כדרך שעושין בחצרות, אף על פי שהוא בבנין ואינו עץ נטוע, הרחקה יתרה, שנאמר: "כל עץ". אלא כל האכסדראות והסככות היוצאות מן הפתלים שהיו במקדש - שלאבן היו, לא שלעץ.

א העושה אוב או ידעוני ברצונו בדרך - חייב כרת; ואם היו שם עדים והתראה - נסקל; היה שוגג - מביא חטאת קבועה.

כיצד מעשה האוב? זה שהוא עומד ומקטיר קטרת ידועה, ואוחז שרביט שלהדס בידו ומניפו, והוא מדבר בלאט בדברים ידועים אצלם, עד שישמע השואל כאלו אחד מדבר עמו ומשיבו על מה שהוא שואל בדברים מתחת הארץ בקול נמוך עד מאד, וכאלו אינו נכר לאין, אלא במחשבה מרגיש בו.

וכן הלוקח גלגלת המת ומקטיר לה ומנחש בה, עד שישמע כאלו קול יוצא מתחת שחיו, שפל עד מאד, ומשיבו. כל אלו מעשה אוב הן, והעושה אחד מהן - נסקל.

ב כיצד מעשה הידעוני? מניח עצם עוף ששמו 'ידוע' בפיו, ומקטיר קטרת, ועושה מעשיות אחרות עד שיפל כנכפה, וידבר בפיו דברים שעתידים להיות. וכל אלו מיני עבודה זרה הן. ואזהרה שלהן מנין? תלמוד לומר: "אל תפנו אל האבת ואל הידעונים" (ויקרא 17:10).

ג הנותן מזרעו למלך ברצונו בדרך - חייב כרת; בשוגג - מביא חטאת קבועה. ואם עשה בהתראה ועדים - נסקל, שנאמר: "אשר תמן מזרעו למלך - מות יומת, עם הארץ ירממהו באבן" (שם 17:16). ואזהרה שלו מנין? תלמוד לומר: "וימזעזע לא תתן להעביר למלך" (שם 17:16), ולהלן הוא אומר: "לא ימצא בה מעביר בנו ובתו באש" (דברים 17:10).

כיצד היו עושין? מדליק אש גדולה, ולוקח מקצת זרעו ומסורו לפומרין עובדי האש, ואותן הפומרין נוהגין הבן לאביו אחר שנמסר בידן להעבירו באש ברשותו, ואבי הבן הוא שמעביר בנו על האש ברשות הפומרין, ומעביר אותו ברגלו מצד לצד אחר בתוף השלהבת. לא שהוא שורפו למלך, כדרך ששורפין בגיהן ובגיהתון לעבודה זרה אחרת, אלא בהעברה בלבד היתה עבודת זה ששמו 'מלך'. לפיכך העושה עבודה זו לעבודה זרה אחרת חוץ ממלך - פטור.

ד אינו חייב כרת או סקילה עד שימסר למלך ויעבירו ברגלו באש דרך העברה. מסר ולא העביר, העביר ולא מסר, או שמסר והעביר שלא דרך העברה - פטור. ואינו חייב עד שימסר מקצת זרעו ויניח מקצתו, שנאמר: "פי מזרעו נתן למלך" (ויקרא 17:16). מקצתו ולא כלו.

ה אחד זרע פשר ואחד זרע פסול, אחד בניו ובנותיו ואחד בגיהם ובגיהם - על כל יוצאי ירכו הוא חייב,

אייבנד ע"ז ואיסור הנאתה

פֶּרֶק שְׁבִיעִי

ז צלמים הנמצאים משלכים בשוקים או בתוך הגרוטאות - הרי אלו מתרין, ואין צריך לומר שכרי צלמים. אכל המוצא יד עבודה זרה או רגלה או אבר מאברה משה - הרי זה אסור בהנאה; והאיל וידע בודאי שזה האבר מן הצורה הנעבדת - הרי היא באסורה, עד שיודע לו שבטלה הגויים.

ח המוצא פלים ועליהן צורת חמה וילבנה ודרקון: אם היו כלי כסף וזהב או בגדי שני, או שהיו חקוקים על הנזמים ועל הטבעות - הרי אלו אסורין; ועל שאר הכלים - מתרין, מפני שחזקתן לנואי. וכן שאר הצורות הנמצאות על כל הכלים - חזקתן לנואי, ומתרין.

ט עבודה זרה ומשמשיה וכל התקרבת שלה - אסורים בכל שהן. כיצד? עבודה זרה שנתערכה בצורות שלנואי, אפלו אחת בכמה אלפים - יוליד הכל לגם המלח. וכן אם נתערב כוס שלעבודה זרה בכמה כוסות או חתיכה מן הבשר שזכנס לבייתה בכמה חתיכות - יוליד הכל לגם המלח. וכן עור לבוב שנתערב בכמה עורות - הכל אסור בהנאה.

י עבודה זרה ומכר עבודה זרה, או אחד משמשיה, או תקרבת שלה - הרי הדמים אסורין בהנאה, ואוסרין בכל שהן בעבודה זרה, שנאמר: "והיית חרם כמהו" (שם י, כו) - כל שאתה מביא מעבודה זרה ומכל משמשיה ותקרבתה, הרי הוא כמוה.

יא עבודה זרה או אשה שנתערפה - אפרה אסור בהנאה. ונחלת שלעבודה זרה אסורה, והשלכת מתרת, מפני שאין בה ממש. ספק עבודה זרה אסור, וספק ספקה מתר. כיצד? כוס שלעבודה זרה שנפל באוצר מלא כוסות - פלן אסורות, מפני שעבודה זרה וכל משמשיה אסורים בכל שהן. פרש כוס אחד מן התערבת ונפל לכוסות שניים - הרי אלו מתרין.

טב טבעת שלעבודה זרה שנתערכה במאה טבעות, ונפלו שתיים מהן לגם הגדול - התרו הכל, שאני אומר: אותה הטבעת היתה בכלל השתים שנפלו. נתערכה במאה ז צורות שעשו אותן גויים לנואי - מתרין בהנאה;

א מצות עשה היא לאבד עבודה זרה ומשמשיה וכל הנעשה בשבילה, שנאמר: "אבד תאבדון את כל המקמות..." (דברים יב, ב), ונאמר: "כי אם כה תעשו להם, מוזבחייהם תתצו..." (שם יח, ג).

ובארץ ישראל מצוה לרדף אחריה עד שנאבד אותה מכל ארצנו, אבל בחוץ לארץ אין אנו מצוין לרדף אחריה, אלא כל מקום שנכבש אותו - נאבד כל עבודה זרה שבו, שנאמר: "ואבדתם את שמם מן המקום ההוא" (שם יב, א) - בארץ ישראל אמה מצוה לרדף אחריה, ואין אמה מצוה לרדף אחריה בחוץ לארץ.

ב עבודה זרה עצמה, ומשמשיה, ותקרבת שלה, וכל הנעשה בשבילה - אסור בהנאה, שנאמר: "ולא תביא תועבה אל ביתך" (שם י, כו). וכל ההנהגה באחד מכל אלו - לוקה שתיים: אחת משום "ולא תביא תועבה אל ביתך", ואחת משום "ולא ידבק ביך מאומה מן החרם" (שם יג, ח).

ג בהמה שהקריבה לעבודה זרה - פלה אסורה; אפלו פרשה ועצמותיה וקרניה וטלפיה ועורה - הכל אסור בהנאה. לפיכך, אם היה בעור סימן שידע בו שזה העור תקרבת עבודה זרה הוא, גזון שהיו עושין, שקורעין קרע עגל כנגד הלב ומוציאין הלב - הרי כל אותן העורות שהן פה, אסורין בהנאה. וכן כל פיוצא בזה.

ד מה בין עבודה זרה שלגוי לעבודה זרה שלישראל? עבודה זרה שלנקרי - אסורה בהנאה מיד, שנאמר: "פסילי אליהם תשרפון באש" (שם י, כו) - משפסלו נעשה לו אלוה; ושלישראל - אינה אסורה בהנאה עד שתעבד, שנאמר: "וושם בסתר" (שם יז, טו) - עד שיעשה לה דברים שפסתר, שהן עבודתה. ומשמשי עבודה זרה, בין שלגוי בין שלישראל - אינן אסורין עד שישתמשו בהן לעבודה זרה.

ה העושה עבודה זרה לאחרים - אף על פי שהוא לוקה, שפרו מתר; ואפלו עשה אותה לגוי, שהיא אסורה מיד, מפני שאינה נאסרת עד שתגמר, ומכוש האחרון שגומרה אין בו שנה פרוטה.

הלוקח גרוטאות מן הגויים ומצא בהן עבודה זרה: אם נתן מעות ולא משך - יחזירם לגוי; וכן אם משך ולא נתן מעות - אף על פי שהמשיכה בגוי קונה, כמקח טעות הוא; משך ונתן מעות - יליקה לגם המלח. וכן גוי וגר שירשו את אביהן גוי - יכול הוא הגר לומר לגוי 'טל אתה עבודה זרה ואני מעות', 'אתה יין נסוף ואני פרות'. ואם משבאו לרשות הגר - אסור.

ו צורות שעשו אותן גויים לנואי - מתרין בהנאה;

מנחת תחתייה, אסור לישב בצל קומתה, ומתר לישב בצל השריגים והעלים שלה. ואם יש לו דרך אחרת - אסור לו לעבר תחתייה. ואם אין שם דרך אחרת - עובר תחתייה כשהוא רץ.

יב אפרוחים שקננו בה ואינן צריכין לאמן - מתרין; מצאן דרך בזיון - הרי אלו מתרין; ואם מצאן דרך כבוד - הרי אלו אסורין. כיצד? מצא פיס מעות תלוי בצנארו, פסות מקפלת ומנחת על ראשו, כלי כפוי על ראשו - הרי זה מתר, מפני שהוא דרך בזיון. וכן כל פיוצא בזה. מצא בראשו דבר שפיוצא בו קרב לגבי המזבח - הרי זה אסור.

במה דברים אמורים? בזמן שמצאן חוץ למקום עבודתו. אבל אם מצאם בפנים, בין דרך כבוד בין דרך בזיון, בין דבר הראוי למזבח בין דבר שאינו ראוי למזבח - כל הנמצא בפנים אסור, אפלו מים ומלח. ופעור ומרקוליס - כל הנמצא עמהן, בין בפנים בין בחוץ, אסור בהנאה. וכן אבני מרקוליס - כל אבן הנראית שהיא עמו, אסורה בהנאה.

יז עבודה זרה שהיה לה מרחץ או גנה - נהנין בהם שלא בטובה, ואין נהנין בהם בטובה. ה"ה לה ולאחרים - נהנין בהן אפלו בטובת הכומרין, ובלבד שלא יתן שוקר.

יח מרחץ שיש בה עבודה זרה - מתר לרחץ בה, מפני שהיא נעשית שם לנואי ולא לעבודה, שנאמר: "אלהיהם" (שם י, כח; יב, ב) - בזמן שנהגין בה מנהג אלהות, ולא בזמן שמבזין אותן, כגון זו שהיא עומדת על הביב והפל משתינין בפניה. ואם הייתה דרך עבודתה בכף - אסור לכנס בו.

יט ספין שלעבודה זרה ששחט בה - הרי זה מתר, מפני שהוא מקלקל. ואם הייתה בהמה מסכנת - הרי זה אסורה, מפני שהוא מתקן, והרי זה התקין מהנאת משמשי עבודה זרה. וכן אסור לחתוך בה בשר, מפני שהוא מתקן. ואם חתך דרך הפסד והשחתה - מתר.

ונחלקו, ארבעים למקום אחד וששים למקום אחר, ונפלו הארבעים כלין לטבעות אחרות - כלין מתרות, שאני אומר: אותה הטבעת האסורה, כרב היא. נפלו הששים לטבעות אחרות - כלין אסורות.

יא האשרה - בין שהיתה נעבדת בין שהיתה עבודה זרה והביצים והאפרוחים שצריכין לאמן - אסורין, שהרי האשרה כמו בסיס להן. והקן עצמו שבראשה - מתר, מפני שהעוף מביא עציו ממקום אחר.

יג נטל ממנה עצים - אסורים בהנאה. הסיק בהן את התנור - יוצן, ואחר כך יסיק בעצים שלהתור ויאפה בו. אפה בו את הפת ולא צננו - הפת אסורה בהנאה. נהצרכה באחרות - יוליך דמי אותה הפת לים המלח, כדי שלא יגנה בה, ושאר הפירות מתרות.

יד נטל ממנה פךד ופךד ופךד ופךד - אסור בהנאה. נהצרכה בכגדים אחרים - יוליך דמי אותו הפךד לים המלח, ושאר הכגדים מתרין.

ומתר לטע תחתייה ורקות, בין בימות החמה שהן צריכין לצל, בין בימות הגשמים, מפני שצל האשרה שהוא אסור, עם הקרקע שאינה נאסרת, גורמין לירקות אלו לצמח, וכל שדבר אסור ודבר מתר גורמין לו - הרי זה מתר בכל מקום.

לפיקוף, שדה שזבלה בזבל עבודה זרה - מתר לזרע אותה; ופרה שפוטמה בכרשיגי עבודה זרה - תאכל. וכן כל פיוצא בזה.

טו בשר או יין או פרות שהכניסו להקריבם לעבודה זרה - לא נאסרו בהנאה, אף על פי שהכניסו אותן לבית עבודה זרה, עד שיקריבוהו לפניה. הקריבוהו לפני עבודה זרה - נעשו תקרבת; ואף על פי שחזרו והוציאום - הרי אלו אסורין לעולם. וכל הנמצא בבית עבודה זרה, אפלו מים ומלח, אסור בהנאה מן התורה, והאוכל ממנו כל שהוא - לוקה.

טז המוצא פסות וכלים ומעות בראש עבודה זרה: אם

פרק שמיני

החלת ע"ז וביטולה

בה מעשה לשם עבודה זרה. אבל אם עשה בה מעשה כל שהוא - אסרה. כיצד? כגון ששחט בה סימן לעבודה זרה. עשה אותה חליפין לעבודה זרה - אסורה, וכן חליפי חליפין, מפני שנעשית כדמי עבודה זרה.

במה דברים אמורים? בבמה עצמו. אבל אם שחט בהמת חברו לעבודה זרה או החליפה - לא נאסרה, שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו.

המשתנה לקרקע עולם - לא אסרה. הפר בה בורות

א כל שאין בו תפוסת יד אדם, ולא עשהו - אם נעבד, הרי זה מתר בהנאה. לפיקוף, הגויים העובדים את הקרים ואת הגבעות, ואת האיגלות הנטועין מתחלתן לפרות, ואת המענינות הנובעין לרבים, ואת הבהמה - הרי אלו מתרין בהנאה, ומתר לאכל אותן הפרות שנעבדו במקום גדילתן ואותה הבהמה. ואין צריך לומר בהמה שהקצת לעבודה זרה, שהיא מתרת באכילה; בין שהקצוה לעבודה זרה בין שהקצוה להקריבה - הרי זה מתרת.

במה דברים אמורים שאין הבהמה נאסרת? בשלא עשה

ו כיצד מאבד עבודה זרה ושאר דברים שהן אסורים בגללה, כגון משמשיה ותקרבת שלה? שחוק וזורה לרוח או שורף ומטיל לים המלח.

ז דבר שאין בו תפוסת יד אדם שנעבד, כגון הרים ובהמה ואילן - אף על פי שהנעבד עצמו מתר בהנאה, צפוייו אסורין בהנאה, והנהנה בכל שהוא מהן לוקה, שנאמר: "לא תחמד כסף וזהב עליהם" (שם, ו, כח), וכל צפויי עבודה זרה הרי הן בכלל משמשיה.

ח עבודה זרה שלגויים שבטלוה גויים קדם שתבוא ליד ישראל - הרי זו מתרת בהנאה, שנאמר: "פסילי אלהיהם תשרפון באש" (שם) - בשבאי לדינו והן נוהגין בהם אלהות; אבל אם בטלוה - הרי אלו מתרין.

ט עבודה זרה שלישראל אינה בטלה לעולם. אפלו הנה לגוי בה שתפות - אין בטולו מועיל כלום, אלא אסורה בהנאה לעולם, וטעונה גניזה. וכן עבודה זרה שלגוי שבאת ליד ישראל, ואחר כך בטלה הגוי - אין בטולו מועיל כלום, אלא אסורה בהנאה לעולם. ואין ישראל מבטל עבודה זרה ואפלו ברשות הגוי.

גוי קטן או שוטה - אינו מבטל עבודה זרה. וגוי שבטל עבודה זרה, בין שלו בין שלגויים אחרים בעל כרחו - אף על פי שאנסו ישראל על כך, הרי זו בטלה, ויכלבד שיהא הגוי המבטל עובד עבודה זרה. אבל מי שאינו עובד - אין בטולו בטול.

המבטל עבודה זרה - בטל משמשיה; בטל משמשיה - משמשיה מתרין, והיא אסורה בהנאה כמו שהיתה, עד שיבטלה. ותקרבת עבודה זרה - אינה בטלה לעולם.

י כיצד מבטלה? קטע ראש אונה, ראש חטמה, ראש אצבעה, פתסה בפניה אף על פי שלא חפרה, או שמכרה לצורך ישראל - הרי זו בטלה. אבל אם משכנה, או מכרה לגוי, או לישראל שאינו צורך, או שנפלה עליה מפלת ולא פנה, גנבוה לטטים ולא תבעה, רקק בפניה, השתין בפניה, גררה, זרק בה את הצואה - הרי זו אינה בטלה.

יא עבודה זרה שהניחה עובדיה: בשעת שלום - מתרת בהנאה, שהרי בטלוה; בשעת מלחמה - אסורה, מפני שלא הניחה אלא מפני המלחמה.

עבודה זרה שגשברה מאליה - שבריה אסורים בהנאה עד שיבטלוה. לפיכך, המוצא שברי עבודה זרה - הרי אלו אסורין בהנאה, שמא לא בטלוה הגויים. ואם היתה שלפרכים, והדיוט יכול להחזירה - צריך לבטל כל פרק ופרק מפרכיה. ואם אינו יכול להחזירה - כיון שבטל אכר אחד ממנה, בטלו כל השברים.

יב מזבח עבודה זרה שנפגם - עדין הוא אסור בהנאה, עד שינתן רבו ביד הגויים. ובימוס שנפגם - מתר. אי זה הוא בימוס ואי זה הוא מזבח? בימוס - אבן אחת; מזבח

שיחין ומערות לשם עבודה זרה - אסרה. ב מים שעקרו הגל, והשתתה להן - לא אסרן. נטלן בידו והשתתה להן - אסרן. אבני הר שנודלדלו ועבדן במקומן - מתרות, שהרי אין בהן תפוסת יד אדם.

ג ישראל שזקף לבנה להשתתות לה, ולא השתתה, וכא גוי והשתתה לה - אסרה בהנאה, שזקיפתה מעשה. וכן אם זקף ביצה, וכא גוי והשתתה לה - אסרה. חתף דלעת וכיוצא בה והשתתה לה - אסרה. השתתה לחצי הדלעת וחצי האחר מערה בו - הרי זה אסור מספק, שמא זה חציו כמו יד לחצי הנעבד.

אילן שנטעו מתחלה שיהא נעבד - אסור בהנאה, וזו היא 'אשרה' האמורה בתורה (דברים טו, א). הנה אילן נטוע וגדעו ופסלו לשם עבודה זרה - אפלו הקריף והרפיב בגופו שלאילן והוציא שריגים, כורת את השריגים, והם אסורים בהנאה, ושאר האילן מתר. וכן המשתתה לאילן - אף על פי שלא נאסר גופו, כל השריגים והעלים והולבין והפרות שיוציא כל זמן שהוא נעבד, הרי אלו אסורין בהנאה.

אילן שהיו הגויים משמרין את פרותיו ואומרים שהם מוכנים לעשות מהן שער לבית עבודה זרה פלוגית, ועושין מהן שער ושותין אותו ביום אידם - הרי זה האילן אסור בהנאה, מפני שסתמו שהוא אשרה, ולפיכך עושין בפרותיו כך, שזו היא חקה שלאשרה.

ד אילן שמעמידן תחתיו עבודה זרה: כל זמן שהיא תחתיו - אסור בהנאה; נטלה מתחתיו עבודה זרה - הרי זה מתר, מפני שאין האילן עצמו הוא הנעבד.

בית שבנה אותו גוי מתחלה שיהיה הבית עצמו נעבד, וכן המשתתה לבית בנוי - הרי זה אסור בהנאה. הנה בנוי, ויסדו וכירו לשם עבודה זרה עד שנתחדש - נוטל מה שחדש, והחדוש אסור בהנאה, מפני שעשהו לעבדו, ושאר הבית מתר. הכניס עבודה זרה לתוך הבית: כל זמן שהיא שם - הבית אסור בהנאה; הוציאה - התר הבית.

וכן אבן שחצבה מתחלה לעבדה - אסורה בהנאה. היתה חצובה, וצירה וכירה שמתעבד - אפלו ציר וכיר בגוף האבן, ואין צריך לומר אם סיד עליה, נוטל מה שחדש, והוא אסור בהנאה, הואיל ונעשה שיעבד, ושאר האבן מתר. ה אבן שהעמיד עליה עבודה זרה - הרי זו אסורה כל זמן שהיא עליה; סלק עבודה זרה - האבן מתרת.

מי שהיה ביתו סמוך לבית עבודה זרה, ונפל - אסור לבנותו. כיצד הוא עושה? כונס לתוך שלו ובונה, ואותו הרוח ממלאהו קוצים או צואה, כדי שלא ירחיב בבית עבודה זרה. הנה הפתל שלו ושלעבודה זרה - ידון מחצה למחצה: מחצה שלו מתר בהנאה, ושלעבודה זרה אסור. אבניו ועציו ועפרו - הכל אסור בהנאה.

לְצַרְפָּה - הָרִי זֶה בְּטֹלָה. שְׂפִינָה לְצַרְפָּה - הִיא אֲסוּרָה וְשְׂפִינָה מִתְרִין. וְאִם הִיָּתָה שְׂלִישְׁרָאֵל, בֵּין לְצַרְפָּה בֵּין לְצַרְפוֹ, בֵּין הִיא וּבֵין שְׂפִינָה - אֲסוּרִין לְעוֹלָם, שֶׁעֲבוּדָה זָרָה שְׂלִישְׁרָאֵל אֵין לָהּ בְּטוֹל לְעוֹלָם.

משא ומתן עם עובדי עיז

פְּרָק תְּשִׁיעִי

מִתְרִין לְשֵׂאת וּלְתַת עִמָּהֶן.

ו דְּבָרִים שֶׁהֵן מִיְחָדִין לְמִין מִמֵּינֵי עֲבוּדָה זָרָה - אֲסוּר לְמַכֵּר לְעוֹבְדֵי אֹתָהּ עֲבוּדָה זָרָה שְׂבָאוֹתוֹ הַמְקוּם לְעוֹלָם; וְדְבָרִים שֶׁאֵינָן מִיְחָדִין לָהּ - מִתֵּר לְמַכֵּר אוֹתָם סְתָם. וְאִם פָּרַשׁ הַגּוֹי שֶׁהוּא קוֹנֶה אוֹתָם לְעֲבוּדָה זָרָה - אֲסוּר לְמַכֵּר לוֹ, אֲלֵא אִם כֵּן פָּסְלוּ מִלְּהַקְרִיבוֹ לְעֲבוּדָה זָרָה, לְפִי שְׂאִין מְקַרְבִּין חֶסֶר לְעֲבוּדָה זָרָה.

ז הֵיוּ מְעַרְבִים דְּבָרִים הַמִּיְחָדִין עִם דְּבָרִים שֶׁאֵינָן מִיְחָדִין, כְּגוֹן לְבוֹנֶה זֶכֶה בְּכֹלֵל לְבוֹנֶה שְׂחָרָה - מוֹכֵר הַכֵּל סְתָם, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שְׂמָא לְקַטְט הַזֶּכֶה לְבָדָה לְעֲבוּדָה זָרָה. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזָה.

ח כָּשֶׁם שְׂאִין מוֹכְרִין לַגּוֹיִים דְּבָרִים שֶׁמְחַזְקִין בָּהֶן יְדִיעָה לְעֲבוּדָה זָרָה, כִּף אֵין מוֹכְרִין לָהֶם דְּבָר שֵׁישׁ בּוֹ נִזְק לְרַבִּים, כְּגוֹן דְּבִים וְאַרְיֹת וְכִלֵּי זֵינ וְכַבְלִים וְשִׁלְשִׁלִּיּוֹת, וְאֵין מְשַׁחֲזִין לָהֶם אֶת הַזֵּינ. וְכָל שְׂאֲסוּר לְמַכְרוֹ לַגּוֹי - אֲסוּר לְמַכְרוֹ לְיִשְׂרָאֵל הַחֲשׂוֹד לְמַכְרוֹ לַגּוֹי. וְכֵן אֲסוּר לְמַכְרוֹ כְּלֵי נִזְק לְלִסְטִים יִשְׂרָאֵל.

ט הֵיוּ יִשְׂרָאֵל שׁוֹכְנִים בֵּינֵי הַגּוֹיִים, וְכָרְתוּ לָהֶם בְּרִית - מִתֵּר לָהֶם לְמַכֵּר כְּלֵי זֵינ לְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וּגְיָסוֹתָיו, מִפְּנֵי שְׂעוּשִׁים בָּהֶם מִלְחָמָה עִם צָרִי הַמְדִינָה לְהַצִּילָהּ, וְנִמְצָאוּ מַגְנִים עֲלֵינוּ, שֶׁהֵרִי אָנוּ שְׂרוּיִין בְּתוֹכָם.

י עִיר שֵׁישׁ בָּהּ עֲבוּדָה זָרָה - מִתֵּר לְהַלְףָּהּ חוּצָה לָהּ, וְאֲסוּר לְהַפְגִּס לְתוֹכָהּ. הֵיָה חוּצָה לָהּ עֲבוּדָה זָרָה - מִתֵּר לְהַלְףָּהּ בְּתוֹכָהּ. י' הַמְהַלְףָּה מִמְקוֹם לְמְקוֹם - אֲסוּר לוֹ לְעַבֵּר בְּעִיר שֵׁישׁ בָּהּ עֲבוּדָה זָרָה. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁהִדְרָף מִיְחָדָת לְאוֹתוֹ מְקוֹם. אֲבָל אִם יֵשׁ דְּרָף אַחֲרָת, וְנִקְרָה וְהִלְףָּה בְּזוֹ - מִתֵּר. י"א וְאֲסוּר לְבָנוֹת עִם הַגּוֹיִים כְּפָה שְׂמַעְמִידִים בָּהּ עֲבוּדָה זָרָה; וְאִם עֵבֶר וּבְנָה - שְׂכָרוֹ מִתֵּר. אֲבָל בּוֹנֶה הוּא לְכַתְחֵלָה הַטְרַקְלִין אוֹ הַחֲצָר שֵׁישׁ בָּהּ אוֹתָהּ הַכְּפָה.

י"ב עִיר שֵׁישׁ בָּהּ עֲבוּדָה זָרָה וְהָיוּ בָּהּ חַנּוּת מְעַשְׂרוֹת וְשֵׂאִינָן מְעַשְׂרוֹת: הַמְעַשְׂרוֹת - אֲסוּר לְהַנּוֹת בָּהֶן בְּכָל מָה שֶׁבְּתוֹכָן, מִפְּנֵי שֶׁחֲזָקְתָן שֶׁבְּגִלָּל עֲבוּדָה זָרָה נִתְעַטְרוּ; וְשֵׂאִינָן מְעַשְׂרוֹת - מִתְּרוֹת בְּהִנָּאָה.

חַנּוּת שֶׁלְעֲבוּדָה זָרָה - אֲסוּר לְשַׁכֵּר אוֹתוֹ, מִפְּנֵי שֶׁמִּנְהָ עֲבוּדָה זָרָה. י"ג הַמוֹכֵר בֵּיתוֹ לְעֲבוּדָה זָרָה - דְּמִי אֲסוּרִים בְּהִנָּאָה, וְיֹלִיף אוֹתוֹ לֵים הַמְלִיח; אֲבָל גּוֹיִים שְׂאֲנָסוּ

- אֲבָנִים הַרְבֵּה. וְכִיצַד מְבַטְלִין אֲבָנֵי מְרַקוּלִים? כִּינָן שֶׁבְּנָה בָּהֶן בְּנָנָן אוֹ חִפָּה בָּהֶן אֶת הַדְּרָכִים וְכִיּוּצָא בְּאֵלוֹ - הָרִי הֵן מִתְּרוֹת בְּהִנָּאָה.

כִּיצַד מְבַטְלִין אֶת הָאֲשֵׁרָה? קָרְסָם מִמְּנָה עֲלָהּ, וְרַד מִמְּנָה יוֹנֵק, נִטַּל מִמְּנָה מְקַל אוֹ שְׂרָבִיט, אוֹ שְׂפִינָה שְׂלֵא

א שְׂלִישָׁה יָמִים לְפָנֵי אִידֵיהֶם שְׁלֹגוּיִים, אֲסוּר לְקַח מֵהֶם וּלְמַכֵּר לָהֶם דְּבָר הַמְתַקֵּים, וְלָלוֹת מֵהֶן וּלְהַלְוֹתָם, וּלְפָרְעוֹן וּלְפָרַע מֵהֶן מְלֹנָה שְׂבִשְׂטָר אוֹ שְׂעַל הַמְשַׁכּוֹן; אֲבָל מְלֹנָה עַל פֶּה נִפְרָעִין מֵהֶן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמַצִּיל מִיָּד. וּמִתֵּר לְמַכֵּר לָהֶן דְּבָר שֶׁאֵינוֹ מְתַקֵּים, כְּגוֹן יְרֻקוֹת וְתַבְשִׁיל, עַד יוֹם אִידָם. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל. אֲבָל בְּשָׂאֵר אַרְצוֹת - אֵינוֹ אֲסוּר אֲלֵא יוֹם אִידָם בְּלִבָּד.

עֵבֶר וְנִשָּׂא וְנָתַן עִמָּהֶן בְּאוֹתוֹן הַשְּׁלִישָׁה יָמִים - הָרִי זֶה מִתֵּר בְּהִנָּאָה; וְהַנּוֹשֵׂא וְנָתַן עִמָּהֶם בְּיוֹם אִידָם - הָרִי זֶה אֲסוּר בְּהִנָּאָה. ב' וְאֲסוּר לְשַׁלַּח דְּרוֹן לַגּוֹי בְּיוֹם אִידוֹ, אֲלֵא אִם כֵּן נִדְעָ שֶׁאֵינוֹ מוֹדָה בְּעֲבוּדָה זָרָה וְאֵינוֹ עוֹבְדָהּ. וְכֵן גּוֹי שֶׁשַּׁלַּח דְּרוֹן לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם אִידָם - לֹא יִקְבְּלֵנוּ מִמֶּנּוּ; וְאִם חֲשַׁשׁ לְאִיבָה - נוֹטְלוֹ בְּפָנָיו, וְאֵינוֹ נִהְנֶה בּוֹ, עַד שֶׁיִּדְעָ לוֹ שֶׁזֶה הַגּוֹי אֵינוֹ עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה וְאֵינוֹ מוֹדָה בָּהּ.

ג הֵיָה אִידָם שְׂלֵאוֹתָם הַגּוֹיִים יָמִים רַבִּים, שְׂלִישָׁה אוֹ אַרְבָּעָה אוֹ עֶשְׂרֵה - כָּל אוֹתָן הַיָּמִים כְּיוֹם אֶחָד הֵן, וְכֵלְן אֲסוּרִין עִם שְׂלִישָׁה יָמִים שְׁלִפְנֵיהֶן.

ד הַנּוֹצְרִים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה הֵם, וְיוֹם רֵאשׁוֹן יוֹם אִידָם הוּא. לְפִיכָף אֲסוּר לְשֵׂאת וּלְתַת עִמָּהֶם בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל יוֹם חַמִּישִׁי וְיוֹם שֵׁשִׁי שֶׁבְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, וְאֵין צְרִיף לומר יוֹם רֵאשׁוֹן עֲצָמוֹ שֶׁהוּא אֲסוּר בְּכָל מְקוֹם. וְכֵן נוֹהֲגִים עִמָּהֶם בְּכָל אִידֵיהֶם.

ה יוֹם שֶׁמְתַכְּנָסִין בּוֹ הַגּוֹיִים לְהַעֲמִיד לָהֶן מֶלֶךְ, וּמְקַרְבִּין וּמְקַלְסִין לְאַלְהֵיהֶן - יוֹם אִידָם הוּא, וְהָרִי הוּא כְּשֶׂאֵר אִידֵיהֶן. אֲבָל גּוֹי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אִיד לְעַצְמוֹ, וּמוֹדָה לְעֲבוּדָה זָרָה שְׁלוֹ וּמְקַלְסָהּ, בְּיוֹם שְׁנוּלָד בּוֹ, בְּיוֹם תְּגַלְחַת יָקְנָו אוֹ בְּלוּרִיתוֹ, בְּיוֹם שְׂעֵלָה בּוֹ מִן הַיָּם אוֹ שְׂצֵאָה בּוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים, בְּיוֹם שְׂעֵשָׂה בּוֹ מִשְׁתָּה לְכַנּוֹ, וְכִיּוּצָא בְּאֵלוֹ - אֵין אֲסוּר אֲלֵא אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתוֹ הָאִישׁ בְּלִבָּד.

וְכֵן יוֹם שֶׁיָּמוֹת לָהֶן בּוֹ מֵת וְנִעְשׂוֹ אוֹתוֹ אִיד - אוֹתָם הַעוֹשִׂים אֲסוּרִין אוֹתוֹ הַיּוֹם. וְכָל מִיתָה שֶׁשׁוֹרְפִין בָּהּ כְּלִים וּמְקַטְרִין קְטָרֶת - בְּיָדוּעַ שֵׁישׁ בָּהּ עֲבוּדָה זָרָה.

אֵין יוֹם הָאִיד אֲסוּר אֲלֵא לְעוֹבְדֵין בּוֹ בְּלִבָּד. אֲבָל הַגּוֹיִים שֶׁשְׂמַחִים בּוֹ וְאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין וּמְשַׁמְרִין אוֹתוֹ מִנְהַג אוֹ מִפְּנֵי כְבוֹד הַמֶּלֶךְ, אֲבָל הֵם אֵין מוֹדִין בּוֹ - הָרִי אֵלוֹ

ישראל וגזלו ביתו והעמידו בו עבודה זרה - דמיו מתרין, וכותב ומעלה בערפיות שלהם. יד וחלילין של עבודה זרה - אסור לספד בהן.

ישראל וגזלו ביתו והעמידו בו עבודה זרה - דמיו מתרין, וכותב ומעלה בערפיות שלהם. יד וחלילין של עבודה זרה - אסור לספד בהן.

יז הולכין לתרפות - אסור לשאת ולתת עמהן. והבאין - מתרין, והוא שלא יהיו קשורין זה בזה; שאם היו קשורין, שמה דעתן לחזור. ישראל ההולך לתרפות - בהליכה מתר לשאת ולתת עמו, שמה יחזר בו, ובחזירה אסור. ישראל משמד - בין בהליכה בין בחזירה אסור.

הולכין ליריד שלגויים, ולוקחין מהם בהמה ועבדים ושפחות בגיותן ובתים שדות וכרמים, וכותב ומעלה בערפיות שלהן, מפני שהוא כמציל מידם. במה דברים אמורים? בלוקח מבעל הבית שאינו נותן מקס. אבל הלוקח שם מן התגר - אסור, מפני שהוא נותן מקס, והמכס לעבודה זרה, ונמצא זה מהנה עבודה זרה. עבר ולקח מן התגר: אם בהמה לקח - נושר פרסותיה מן הארבעה ולמטה; ואם כסות וכלים לקח - ירקבו; לקח מעות וכלי מתכות - יוליכם לים המלח; לקח עבדים - לא מעלין ולא מורדין.

יח ישראל שהלך ליריד שלגויים - בחזירה אסור לשאת ולתת עמו, שמה עבודה זרה מכר להן שם. ודמי עבודה זרה ביד ישראל אסורים בהנאה, וכיד הגוי מתרין בהנאה. ומפני זה נושאים ונותנים עם הגוי הבא מן התרפות, ואין נושאים ונותנים עם ישראל הבא מן התרפות; ולא עם המשמד, לא בהליכתו ולא בחזירתו.

טו גוי שעשה משתה לבנו או לבתו - אסור להנות מסעודתו. ואפלו לאכל הישראלי ולשתות משלו שם אסור, הואיל ובמסבת הגויים אכלו. ומאמתי אסור לאכל אצלו? משיתחיל לעסק ולהכין צרכי הסעודה, וכל ימי המשתה, ולאחר המשתה שלשים יום. ואם עשה סעודה אחרת מחמת הנשואין, אפלו לאחר שלשים יום אסור, עד שנים עשר חדש.

פרק עשירי

היחס לגויים ולמינים

משפירין להם שדות. ומפני מה החמירו בשדה? מפני שיש בה שמים: מפקיעה מן המעשרות, ונותן להם חגיגה בקרקע.

א אין פורתין ברית לעובדי עבודה זרה כדי שנעשה עמהן שלום ונניח אותם לעבדם, שנאמר: "לא תכרת להם ברית" (דברים א, 9), אלא יחזרו מעבודתה או יתרגו. ואסור לרחם עליהם, שנאמר: "ולא תחנם" (שם). לפיכך, אם ראה גוי עובד עבודה זרה או כבד או טובע בנהר - לא יעלנו; וראה לקוח למנות - לא יצילנו. אבל לאבדו בידו או לדחפו לבור וכיוצא בזה - אסור, מפני שאינו עושה עמנו מלחמה.

ומתר למכור להם בתים ושדות בחוצה לארץ, מפני שאינה ארצנו. ד אף במקום שהתירו להשפיר - לא לבית דירה התירו, מפני שהוא מכניס לתוכה עבודה זרה, ונאמר: "ולא תביא תועבה אל ביתך" (שם א, 18), אבל משפיר להם בתים לעשותם אוצר. ואין מוכרין להם פרות ותבואה וכיוצא בהם במחבר לקרקע; אבל מוכר הוא משקיץ, או מוכר לו על מנת לקץ וקוצץ. ומפני מה אין מוכרין להם במחבר? שנאמר: "ולא תחנם" (שם א, 18) - לא תתן להם חגיגה בקרקע; שאם לא יהיה להם קרקע - ישיבתן ישיבת עראי היא.

במה דברים אמורים? בגוי. אבל מוסרי ישראל והמינים והאפיקורסין - מצוה לאבדן ביד ולהורידן עד באר שחת, מפני שהן מצרין לישראל ומסירין את העם מאחרי יי, כישוע הנוצרי ותלמידיו וצדוק וביתוס ותלמידיהן, שם רשעים ירקבו.

וכן אסור לספר בשבחה, ואפלו לומר 'כמה נאה גוי זה בצורתו', קל וחמר שישפר בשבח מעשיו או שיתבב דבר מדרביהם, שנאמר: "ולא תחנם" - לא יהיה להם חן בעיניך; מפני שגורם להדבק עמו וללמד ממעשיו הרעים.

ב מכאן אתה למד שאסור לרפאות עובדי עבודה זרה אפלו בשכר. ואם היה מתנא מהן או שהיה חושש משום איבה - מרפא בשכר, אבל בחנם אסור. וגר תושב - הואיל ואתה מצוה להחיותו, מרפאין אותו בחנם.

ג אין מוכרין להם בתים ושדות בארץ ישראל; ובסוריה מוכרין להם בתים, אבל לא שדות. ומשפירין להם בתים בארץ ישראל, ובלבד שלא יעשם שכוונה, ואין שכוונה פחותה משלשה. ואין משפירין להם שדות; ובסוריה

ג אין מוכרין להם בתים ושדות בארץ ישראל; ובסוריה מוכרין להם בתים, אבל לא שדות. ומשפירין להם בתים בארץ ישראל, ובלבד שלא יעשם שכוונה, ואין שכוונה פחותה משלשה. ואין משפירין להם שדות; ובסוריה

ישראל תקיפה על אמות העולם - אסור לנו להניח גוי עובד עבודה זרה בינינו. אפלו יושב ישיבת עראי או עובר ממקום למקום לסחורה - לא יעבר בארצנו, עד שיקבל עליו שבע מצוות שנוצטוו בני נח, שנאמר: "לא ישובו בארצך" (שמות כג, ט) - אפלו לפי שעה. ואם קבל עליו שבע מצוות - הרי זה גר תושב. ואין מקבלין גר תושב אלא בזמן שהיובל נוהג, אבל שלא בזמן היובל אין מקבלין אלא גר צדק בלבד.

ה מפרנסים עניי גויים עם עניי ישראל, מפני דרכי שלום. ואין ממחין בידי עניי גויים בלקט שכחה ופאה, מפני דרכי שלום. ושואלים בשלומם, ואפלו ביום אידם, מפני דרכי שלום. ואין כופלין להן שלום לעולם. ולא יכנס לביתו של נכרי ביום אידו לתן לו שלום. מצאו בשוק - נותן לו שלום בשפה רפה וכבוד ראש. ו אין כל הדברים האלו אמורים אלא בזמן שגלו ישראל לבין האמות או בזמן שידי הגויים תקיפה. אבל בזמן שיד

חוקות הגויים ומיני נחוש וכישוף

פרק אחד עשר

ה מי שאמר 'דינה זו שפגיתי - סימן טוב היתה עלי', 'אשה זו שנשאתי ובהמה זו שקניתי' - 'מברכת היתה; מצת שקניתי' - העשיתי, וכן השואל לתינוק 'אי זה פסוק אתה למד?', אם אמר לו פסוק מן הברכות, ישמח ויאמר 'זה סימן טוב!' - כל אלו וכיוצא בהן מתר. הואיל ולא כון מעשיו ולא נמנע מלעשות, אלא עשה זה סימן לעצמו לדבר שפגרה הנה - הרי זה מתר.

ו אי זה הוא קוסם? זה העושה מעשה משאר המעשיות, כדי שישם ותפנה מחשבתו מכל הדברים, עד שיאמר דברים שעתידין להיות, ויאמר 'דבר פלוני עתיד להיות' או 'אינו הונה', או שיאמר 'ראוי לעשות כן', ו'הזהירו מקף'.

זש מן הקוסמין שהוא ממשמש בחול או באבנים, ויש מהן מי שגוהר לארץ וצוּק, ויש מי שמסתכל במראה שלכרזל או עששית ומדמין ואומרים, ויש מי שאוחז מקל בידו, ונשען עליו ומכה בו עד שתפנה מחשבתו ומדבר; הוא שהנביא אומר: "עמי בעצו ישאל, ומקלו יגיד לו..." (ישעיהו ט, יא). ו אסור לקסם ולשאל לקוסם, אלא שהשואל לקוסם - מכין אותו מפת מרדות; אבל הקוסם עצמו - אם עשה מעשה מכל אלו וכיוצא בהן, לוקה, שנאמר: "לא ימצא כף... קסם קסמים" (דברים יח, ט).

ח אי זה הוא מעונן? אלו נותני העתים, שאומרים באצטגנינות שלחן 'יום פלוני רע', 'יום פלוני טוב', 'יום פלוני ראוי לעשות בו מלאכה פלונית', 'שנה פלונית' או 'חדש פלוני' - רע לדבר פלוני.

ט אסור לעונן, אף על פי שלא עשה מעשה, אלא הודיע אותן הפזבים שהסכלים מדמין שהן דברי אמת ודברי חכמה. וכל העושה מעשה מפני האצטגנינות, וכן מלאכתו או הליכתו באותו העת שקבעו הוכרי שמים - הרי זה לוקה, שנאמר: "ולא תעוננו" (ויקרא יט, כ). וכן האוחז את העינים ומדמה בפני הרואים שעושה מעשה תמהון, והוא לא עשה - הרי זה בכלל מעונן, ולוקה.

י אי זה הוא חובר? זה שמדבר בדברים שאינן לשון עם,

א אין הולכין בחקות הגויים ולא מדמין להם, לא במלבוש ולא בשער וכיוצא בהן, שנאמר: "ולא תלכו בחקות הגוי" (ויקרא כ, ב), ונאמר: "ובחקותיהם לא תלכו" (שם ט, א), ונאמר: "השמר לך פן תנקש אחריהם" (דברים יב, ג) - הכל בענין אחד הוא מזוהר: שלא ידמה להם, אלא יהיה הישראלי מבדל מהם ורודע במלבושו ובשאר מעשיו, כמו שהוא מבדל מהם במדעו ובדעותיו. וכן הוא אומר: "ואבדל אתכם מן העמים" (ויקרא כ, ב).

ב לא ילבש במלבוש המיוחד להן, ולא יגדל ציצית כמו ציצית ראשם, ולא יגלח מן הצדדין ויניח השער באמצע כמו שהן עושין, וזה הנקרא 'בלורית', ולא יגלח השער מפניו פניו מאזן לאזן ויניח הפרע מלאחריו כדרך שהן עושין, ולא יבנה מקומות כבנין היכלות שלעבודה זרה כדי שיפנסו בהן רבים כמו שהן עושין. וכל העושה אחת מאלו וכיוצא בהן - לוקה.

ג גוי שהנה מסתפר מישראל - פיון שהגיע קרוב לבלוריתו שלש אצבעות לכל רוח, שומט את ידו. ג ישראל שהנה קרוב למלכות וצריך לישב לפני מלכיהם, והנה לו גנאי למי שלא ידמה להם - הרי זה מתר ללבש כמלבושים שלהם ולגלח כנגד פניו כדרך שהן עושין.

ד אין מנחשין כגויים, שנאמר: "לא תנחשו" (שם יט, כ). כיצד הוא הנחוש? כגון אלו שאומרים 'הואיל ונפלה פתי מפי' או 'נפל מקלי מדי' - 'איני הולך למקום פלוני היום, שאם אלה, אין חפצי נעשים'; 'הואיל ועבר שועל מימיני - איני יוצא מפתח ביתי היום, שאם יצאתי, יפגעני אדם רמאי'. וכן אלו ששומעים צפצוף העופות ואומרים 'הנה כף' ו'לא יהיה כף', 'טוב לעשות דבר פלוני' ו'רע לעשות דבר פלוני'. וכן אלו שאומרים 'שחט תרנגול זה שקרא ערבית'; 'שחט תרנגולת זו שקראת כמו תרנגול'. וכן המשים לעצמו סימנים: 'אם יארע לי כף וכך - אעשה דבר פלוני, ואם לא יארע - לא אעשה', כאליעזר עבר אברהם, וכל כיוצא בדברים אלו - הכל אסור. וכל העושה מעשה מפני דבר מדברים אלו - לוקה.

בחלום. כללו שלדבר: כל העושה מעשה כפי שיבוא המות ויודיעו - לוקה, שנאמר: "לא ימצא כה... ודרש אל המותים" (דברים יח, יא).

יד אסור לשאל בעל אוב או בעל דעונו, שנאמר: "לא ימצא כה... ושאל אוב וידעוני" (עו). נמצאת למד שבעל אוב וידעוני עצמן - בסקילה; והנשא אל בהן - באזהרה, ומפיץ אותו מפת מרדות. ואם פון מעשיו ועשה כפי מאמרו - לוקה.

טו המכשף - תיב סקילה; והוא שעשה מעשה כשפים. אבל האוחז את העינים, והוא שיראה שעשה והוא לא עשה - לוקה מפת מרדות, מפני שלא עשה מעשה. וזה שנאמר במכשף בכלל "לא ימצא" (עו) - לאו שנתן לאזהרת מיתת בית דין הוא, ואין לוקין עליו, שנאמר: "מכשפה לא תחיה" (שמות כב, יז).

טז ודברים האלו פלן דברי שקר וכזב הן, והן שהטעו בהן עובדי עבודה זרה הקדמונים לגויי הארצות כפי שינהו אחריהן, ואין ראוי לישאל, שהם חכמים מחכמים, להמשיך בהקלים האלו, ולא להעלות על הלב שיש בהן תעלה, שנאמר: "כי לא נחש ביצקב ולא קסם בישראל" (במדבר כג, כט), ונאמר: "כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעננים ואל קסמים ישמעו, ואתה לא כן נתן לך יי אלהיך" (דברים יח, ד).

כל המאמין בדברים אלו וכיוצא בהן, ומחשב בלבו שהן אמת ודברי חכמה אבל התורה אסרה אותן - אינו אלא מן הסכלים ומחסרי הדעת, ובכלל הנשים והקטנים שאין דעתן שלמה. אבל בעלי החכמה ותמימי הדעת ידעו בראות ברורות שכל אלו הדברים שאסרה תורה אינם דברי חכמה אלא תהו והבל שנמשכו בהן חסרי הדעת ונטשו כל דרכי האמת בגללן, ומפני זה אמרה תורה כשהזהירה על כל אלו ההבלים: "תמים תהיה עם יי אלהיך" (עו יח, ט).

ואין להן ענין, ומעלה על דעתו בסכלותו שאותן הדברים מועילין, עד שהן אומרים שהאומר קף וכף על הנחש או על העקרב אינו מזיק, והאומר קף וכף על האיש אינו נזוק מהן, ואוחז בידו בעת שמדבר מפתח או סלע, וכיוצא בדברים האלו - הכל אסור. והחבר עצמו שיאחז בידו כלום או שעשה מעשה עם דבורו, אפילו הראה באצבעו - הרי זה לוקה, שנאמר: "לא ימצא כה... וחבר חקר" (דברים יח, יא).

אבל אם אמר דברים בלבד, ולא הגיד לא אצבע ולא ראש, ולא הנה בידו כלום, וכן אדם שאמר עליו החבר אותן הקולות, והוא יושב לפניו ומדמה שיש לו בזה הנאה - מפין אותו מפת מרדות, מפני שנשתתף בסכלות החבר. וכל אותן הקולות והשמות המשנים המכערים - "לא ירעו, וגם היטיב אין אותם" (ירמיה יח, ח).

יא מי שנשכו עקרב או נחש - מתר ללחש על מקום הנשיכה, ואפילו בשבת, כדי לישב דעתו ולחזק לבו. אף על פי שאין הדבר מועיל כלום - הואיל ומסכן הוא, התיירו לו, כדי שלא תטרף דעתו עליו.

יב הלוחש על המכה וקורא פסוק מן התורה, וכן הקורא על התינוק שלא יבעת, המניח ספר תורה או תפלין על הקטן בשביל שישן - לא די להם שהם בכלל חכמים ומנחשים, אלא שהם בכלל הכופרים בתורה, שהן עושין דברי תורה רפאות גוף, ואינן אלא רפאות נפשות, שנאמר: "ויהיו חיים לנפשך" (משלי ג, ב). אבל הכריא שקרא פסוקין או מזמור מתלים כדי שתגן עליו זכות קריאתו וינצל מצרות וינקים - הרי זה מתר.

יג אי זה הוא דורש אל המתים? זה המרעיב את עצמו והולך ולן בבית הקברות, כדי שיבוא המת בתלום ויודיעו מה ישאל עליו. ויש אחרים שהם לובשים מלבושים ידועים, ואומרים דברים, ומקטירין קטרת ידועה, וישנים לבדן, כדי שיבוא מת פלוני ויספר עמו

פרק שנים עשר

חוקות הגויים בגופם

א פטורה, שנאמר: "לא תקפו פאת ראשכם, ולא תשחית את פאת זקנדך" (עו) - כל שישנו ב'בל תשחית' - ישנו ב'בל תקיר', ואשה אינה ב'בל תשחית', לפי שאין לה זקן. לפיכך העבדים, הואיל ויש להם זקן, אסורין בהקפה.

ב כל מצוות לא תעשה שבתורה אחר אנשים ואחד נשים חביבים, חוץ מבל תקיר ובל תשחית ובל ישמא בהן למתים. וכל מצוות עשה שהיא מזמן לזמן ואינה תדירה נשים פטורות, חוץ מקדוש היום, ואכילת מצה בלילי הפסח, ואכילת הפסח, ושחיטתו, והקהל, ושמתה,

א אין מגלחין פאתי הראש כמו שהיו עושים עובדי עבודה זרה וכומריהן, שנאמר: "לא תקפו פאת ראשכם" (ויקרא יט, כח), ותיב על כל פאה ופאה. לפיכך, המגלח שני צדעיו, אפילו בבת אחת והתראה אחת - לוקה שתיים.

אחד המגלח הפאות בלבד ומניח שער כל הראש, ואחד המגלח כל הראש כאחד - הואיל וגלח הפאות, לוקה. במה דברים אמורים? באיש המגלח. אבל האיש המתגלח אינו לוקה, אלא אם כן סיע למגלח. והמגלח את הקטן - לוקה.

ב האשה שגלחה פאת ראש האיש או שנתגלחה -

שֶׁהַנְּשִׁים חַיְבוֹת.

ד טמטום ואנדריגניס - הרי הן ספק; נותנין עליהן חמרי האיש וחמרי האשה בכל מקום, וחיבים בכל, ואם עברו - אינם לוקין.

ה אף על פי שהאשה מתרת לגלח פאת ראשה - הרי היא אסורה לגלח פאת ראש הנזכר; ואפלו קטן - אסור לה לגלח לו. ו הפאה זו שמניחים בצדע - לא נתנו בה חקמים שעור; ושמענו מזקנינו שאין מניח פחות מארבעים שערות. ומתיר ללקט הפאות במספרים: לא נאסר אלא השחתה שלתער.

ז דרך כומרי עבודה זרה הנה להשחית זקנם, לפיכך אסרה תורה להשחית הזקן. וחמש פאות יש בו: לחי העליון ולחי התחתון מימין, ולחי העליון ולחי התחתון משמאל, ושבלת הזקן. ולוקה על כל פאה ופאה. ואם נטלן כלן כאחת - לוקה חמש.

ואינו חיב עד שיגלחנו בתער, שנגאמר: "ולא תשחית את פאת זקנך" (סו) - גלות שיש בו השחתה. לפיכך, אם גלח זקנו במספרים - פטור. ואין המתגלח לוקה, עד שישמע. ואשה מתרת להשחית זקנה, אם הנה לה שער זקן. ואם השחיתה זקן האיש - פטורה.

ח השפם - מתיר לגלחו בתער; והוא השער שעל גב השפה העליונה. וכן השער המדלדל מן השפה התחתונה. ואף על פי שהוא מתיר, לא נהגו ישראל להשחיתו אלא לגלח קצתו, עד שלא יעכב אכילה ושתיה.

ט העברת השער משאר הגוף, כגון בית השחי ובית הערנה - אינו אסור מן התורה אלא מדברי סופרים. והמעבירו - מכין אותו מפת מרדות. במה דברים אמורים? במקום שאין מעבירין אותו אלא נשים, כדי שלא יתקן עצמו תקון נשים. אבל במקום שמעבירין השער האנשים - אם העבירו, אין מכין אותו. ומתיר להעביר שער שאר אברים במספרים בכל מקום.

י לא תעדה אשה עדי האיש, כגון שתשים בראשה מצנפת או כובע, או תלבש שרין וכיוצא בו, או שתגלח* ראשה כאיש. ולא יעדה איש עדי אשה, כגון שילבש בגדי צבעונין וחיילי זהב במקום שאין לובשין אותן הפלים ואין משימין אותו החלי אלא הנשים - הכל כמנהג המדינה.

איש שעדה עדי אשה, ואשה שעדת עדי איש - לוקין. המלקט שערות לבנות מתוך השחרות מראשו או מזקנו - משילקט שערה אחת, לוקה, מפני שעדה עדי אשה. וכן אם צבע שעריו שחר - משיצבע שערה לבנה אחת, לוקה.

טמטום ואנדריגניס אינו עוטף כאשה, ולא מגלח* ראשו
.....
י שתגלח, מגלח. קי מצדד בכ"י הגורס: שתגלה, מגלה.

כאיש; ואם עשה כן - אינו לוקה.

יא 'כתבת קעקע' האמורה בתורה (שם, יט, כ) הוא שישרט על בשרו וימלא מקום השריטה כחל או דיו או שאר צבעונין הרושמיין. וזה הנה מנהג הגויים הרושמיין עצמן לעבודה זרה שלהן, כלומר שהוא עבד מכור לה ומרשם לעבודתה. ומעת שירשם באחד מדברים הרושמיין אחר שישרט באי זה מקום מן הגוף, בין איש בין אשה - לוקה.

כתב ולא רשם בצבע, או שרשם בצבע ולא כתב בשריטה - פטור, עד שיכתב ויקעקע, שנגאמר: "ויכתבת קעקע...". במה דברים אמורים? בכותב. אבל זה שכתבו בכשרו וקעקעו בו - אינו חיב אלא אם סיע, כדי שיעשה מצשה; אבל אם לא עשה כלום - אינו לוקה.

יב השורט שריטה אחת על המת - לוקה, שנגאמר: "וישרט לנפש לא תתנו בבשרכם" (סו) - אחד ישראל ואחד כהן. שרט שריטה אחת על חמשה מתים או חמש שריטות על מת אחד - לוקה חמש; והוא שהתרו בו על כל אחת ואחת.

יג גדידה ושריטה - אחת היא. וכשם שהיו הגויים שורטים בבשרם על מתיהם מפני הצער, כך היו חובלין בעצמם לעבודה זרה, שנגאמר: "ויתגדדו כמשפטים" (מלכים א יח, כ); גם זה אסרה תורה, שנגאמר: "לא תתגדדו" (דברים יד, א), אלא שעל המת - בין שרט בידו בין שרט בכלי, לוקה; ולעבודה זרה - בכלי חיב מלקות, בידו פטור.

יד ובכלל אזהרה זו שלא יהו שני בתי דינין בעיר אחת, זה נוהג במנהג זה נוהג במנהג אחר, שדבר זה גורם למחלקת גדולה, וכתוב: "לא תתגדדו" - לא תעשו אגדות אגדות.

טו הקורח קרחה על המת - לוקה, שנגאמר: "ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת" (סו). אחד ישראל ואחד כהן שקרח על המת - אינו לוקה אלא אחת. הקורח ארבע או חמש קרחות על מת אחד - לוקה כמנין הקרחות; והוא שהתרו בו על כל קרחה וקרחה.

אחד הקורח בידו או בסם. הטביל חמש אצבעותיו בסם והניחן בחמש מקומות בראשו בבת אחת - הואיל וקרח חמש קרחות, אף על פי שהיא התרצה אחת, לוקה חמש, שהרי כלן באין כאחת. וחיב על כל הראש כבין העינים, שנגאמר: "לא יקרחו קרחה בראשם" (ויקרא כא, ח). וכמה שעור הקרחה? כדי שירצה מראשו כגריס פנוי בלא שער.

טז הקורח ראשו או השורט בכשרו על ביתו שנפל ועל ספינתו שטבעה בים - פטור, ואינו לוקה אלא על המת בלבד או השורט לעבודה זרה.

הקורם קרחה בראשו של חברו, והשורט שריטה בבשר
מסיע: בזמן משניהן מזידין - שניהן לוקין; אחד שוגג
והפוחב כתבת קצקע בבשרו של חברו והיה חברו
ואחד מזיד - המזיד משניהן לוקה, והשוגג פטור.

בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְסִיעֵן